

Barns röster om toppning inom lagidrott

Datum: 19 februari 2015

©TNS Sifo 2015

Rädda Barnen

Bakgrund, syfte och sammanfattning av resultat

I idrottsrörelsens idéprogram *Idrotten vill* betonas att barn- och ungdomsidrotten, i enlighet med Barnkonventionen, ska utgå från barns behov. Det innebär att alla barn ska få vara med utifrån sina egna förutsättningar och utvecklas i egen takt inom idrotten. Fokus ska inte vara på resultatet.

Samtidigt vet vi att detta inte alltid omsätts i praktiken och att toppning, en form av selektering, förekommer inom barn- och ungdomsidrotten.

För att förstå hur barn och ungdomar, men också ledare inom lagidrotter för barn- och ungdomar upplever och tänker kring toppning, har Rädda Barnen med hjälp av TNS Sifo genomfört två undersökningar. I den ena har barn och ungdomar i åldern 10-15 år intervjuats om vad de tycker och tänker kring toppning och vad som är viktigt för dem när de idrottar. I den andra undersökningen har ledare gett sin syn på liknande frågor.

Resultatet från undersökningarna visar att:

- 85 procent av barnen och ungdomarna uppger att de idrottar för att ha roligt. Det är också när de tycker idrotten är rolig, som de fortsätter i laget. Att träffa kompisar är en annan viktig anledning till varför man idrottar. Bara tre procent säger att det viktigaste med idrotten är att vinna.
- Fyra av tio barn i åldern 10-12 år (barnidrott) och nära sex av tio mellan 13 och 15 år (ungdomsidrott) har erfarenheter av toppning. Äldre barn tycker i högre utsträckning än yngre barn att det är ok att toppa lag och pojkar i högre utsträckning än flickor

Fortsättning på nästa sida

Fortsättning från sida 2.

Bakgrund, syfte och sammanfattning av resultat

- Bland de som varit med om toppning många eller några gånger uppger nära fyra av tio att de alltid eller mycket ofta fått vara med när tränaren toppat laget. Bland de som varit med om toppning någon gång uppger nästan sju av tio att de fick vara med och att det kändes roligt men också orättvist för dem som inte fick vara med. Bland dem som inte fick spela lika mycket när laget toppades, menade de allra flesta att det kändes tråkigt och orättvist.
- Ungefär hälften av ledarna tycker det är okej att regelbundet eller ibland toppa lag, speciellt under viktiga matcher, cuper eller när motståndarlaget toppat sitt lag. Mest toppar man i lag med 13-15 åringar. Av de ledare som anger att de toppat sitt lag, menar drygt fyra av tio att det gör hela laget bättre på sikt och 24 procent menar att fördelarna med toppning överväger nackdelarna när barnen är 7-15 år. Drygt 40 procent av ledarna som toppat upplever att barnen förstod och accepterade det.
- Män toppar i högre utsträckning än kvinnor. 48 procent av männen anger att de toppat medan motsvarande siffra för kvinnor är 37 procent.
- Förekomsten av eller attityden till toppning tycks inte påverkas av om ledaren fått tränarutbildning. Däremot toppar ledare i mindre utsträckning om föreningen har en handlingsplan eller en policy för hur man ska agera på träningar och under matcher. Sex av tio ledare uppger att föreningen har en sådan policy eller handlingsplan i föreningen.

Genomförande

Målgrupp

Barn och ungdomar i åldern 10 till 15 år som sysslar med organiserad lagidrott i en idrottsförening eller har gjort det under det senaste året.

Metod

Telefonintervjuer

Urval

Slumpmässigt urval från SPAR. Barn/ungdomar som var i målgruppen screenades fram med hjälp av filterfrågor. Målsman gav sitt tillstånd till intervju direkt i telefon innan intervjun.

Antal intervjuer

Totalt 351 intervjuer

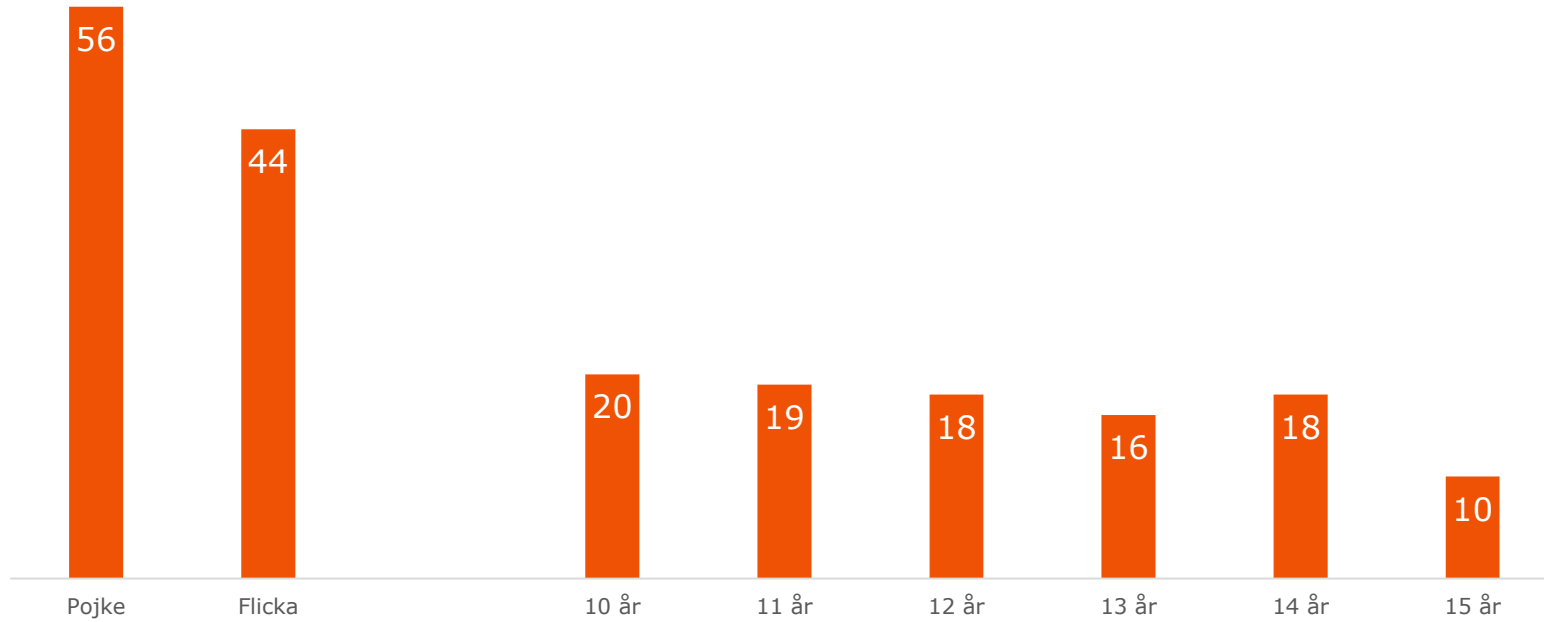
10-12 år: 198 intervjuer

13-15 år: 153 intervjuer

Resultat

Demografi

Bas: Totalt (351)
%

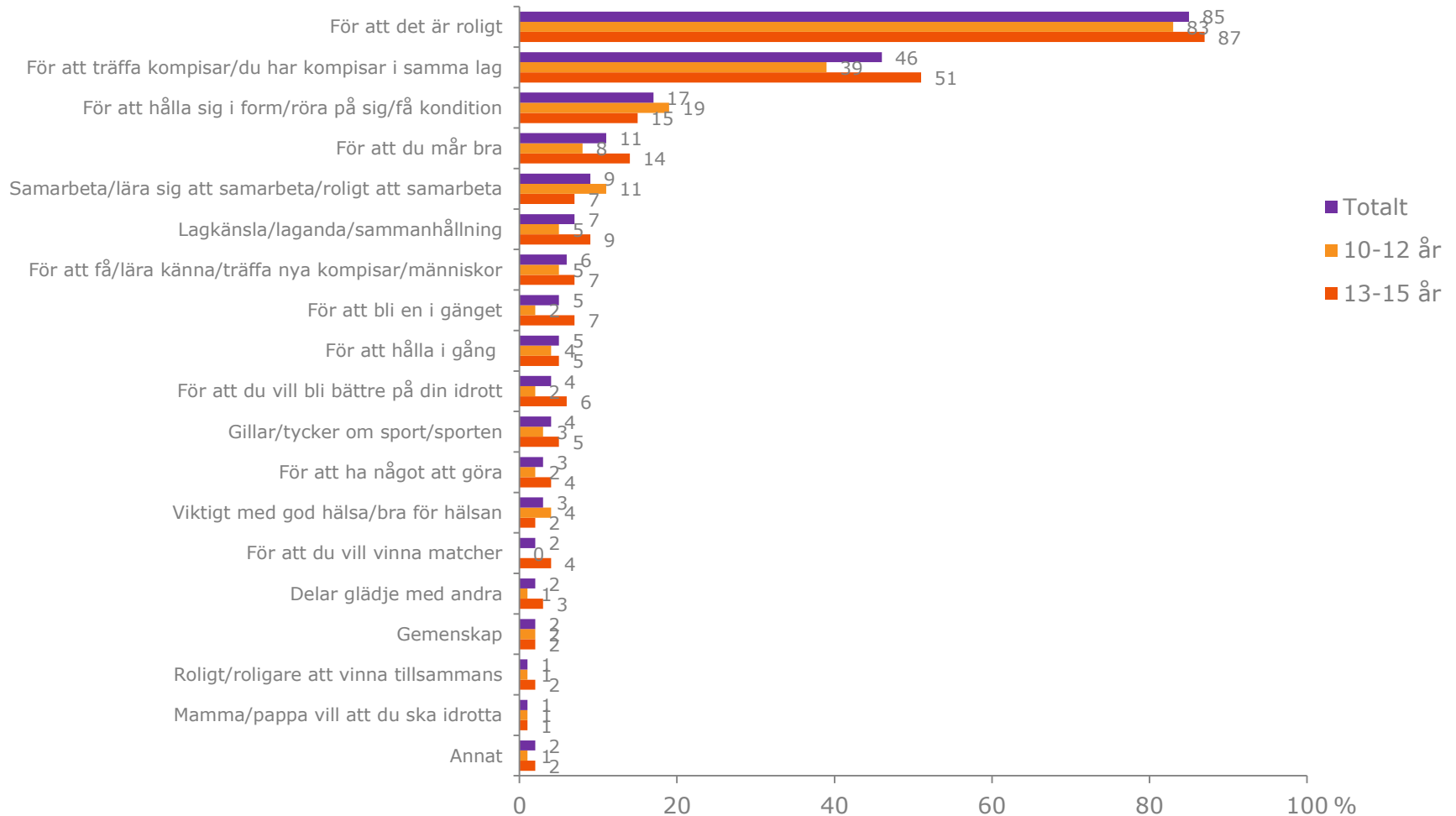

Idrottande

Viktigt med idrottande

Fr1. Varför håller/höll du på med lagidrott, vad är/var viktigt med ditt idrottande?

Bas: Totalt (351); 10-12 år (198), 13-15 år (153)

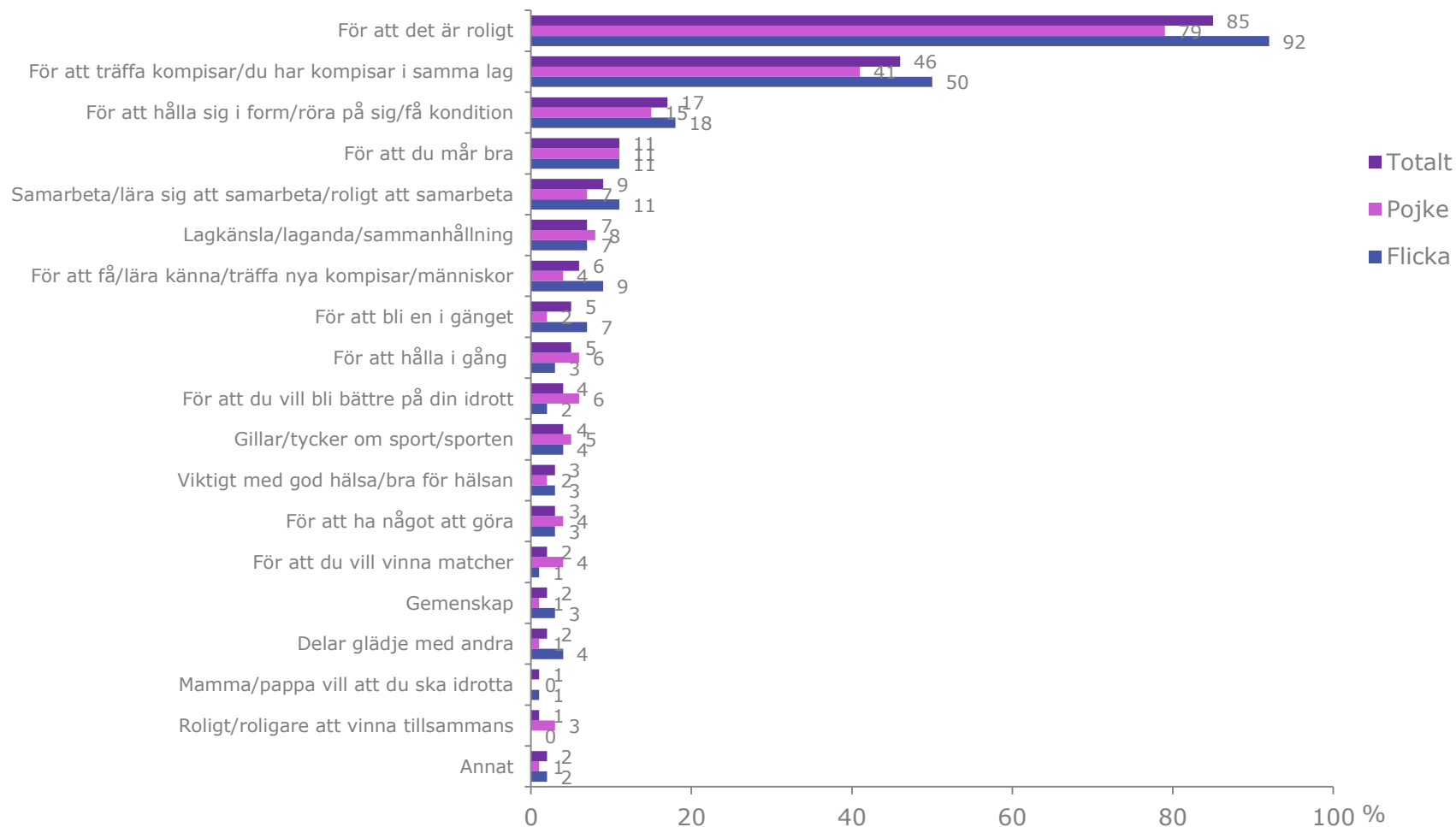

Viktigt med idrottande

Fr1. Varför håller/höll du på med lagidrott, vad är/var viktigt med ditt idrottande?

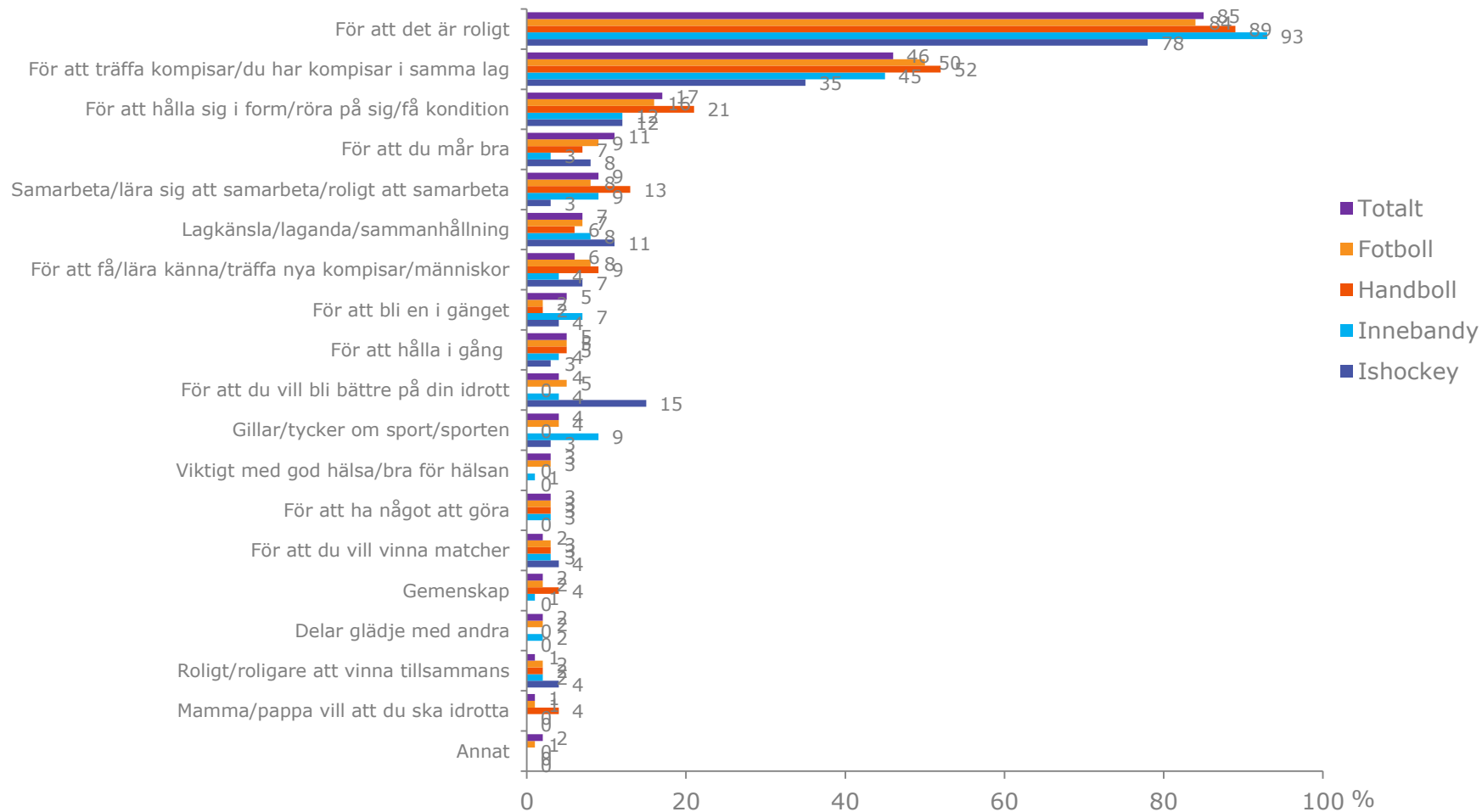
Bas: Totalt (351); pojke (203), flicka (148)

Viktigt med idrottande

Fr1. Varför håller/höll du på med lagidrott, vad är/var viktigt med ditt idrottande?

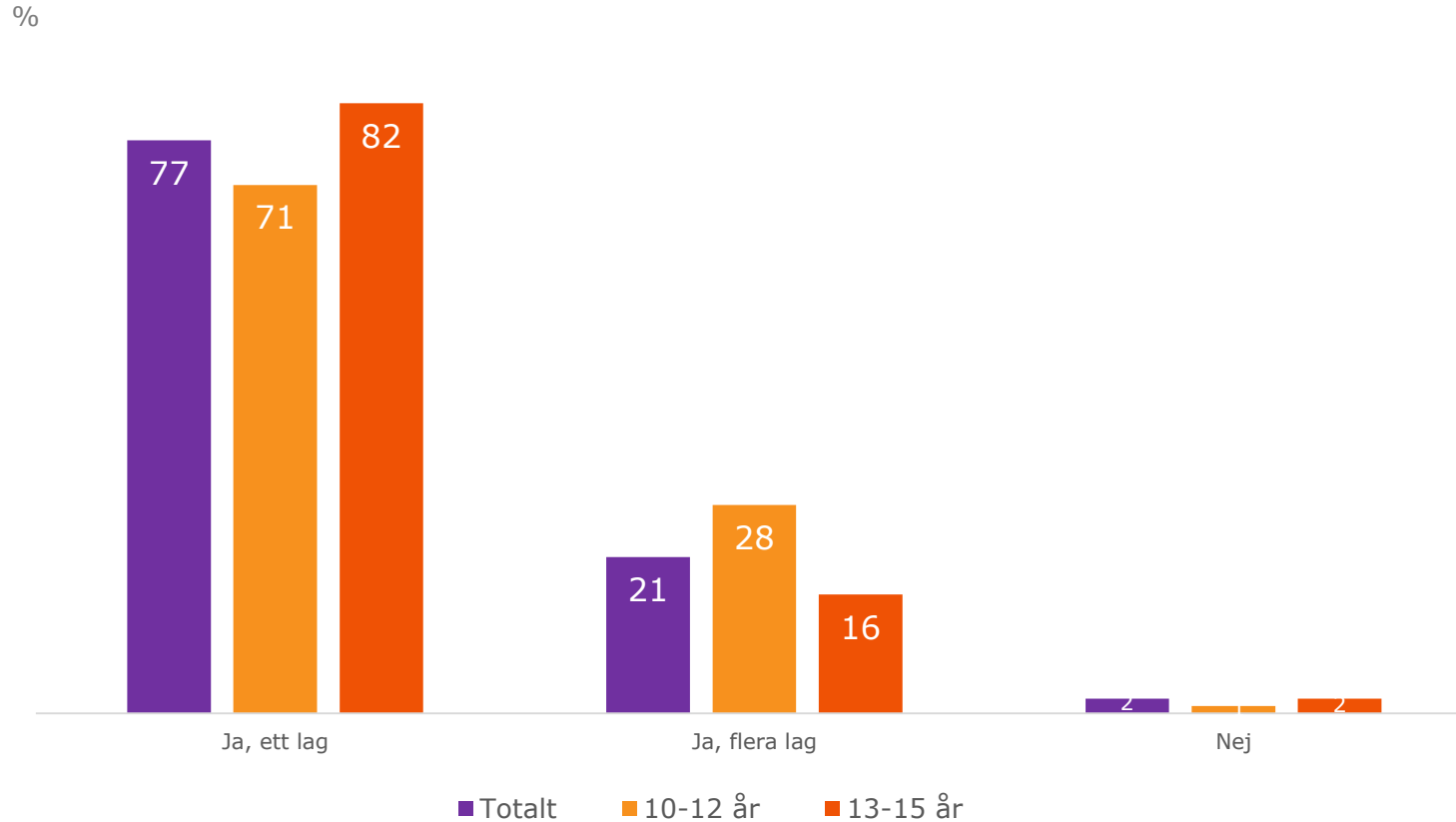
Bas: Totalt (351); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (30)

Idrottar i ett eller flera lag?

Fr2a. Idrottar du i ett eller flera lag?

Bas: Totalt (351); 10-12 år (198), 13-15 år (153)

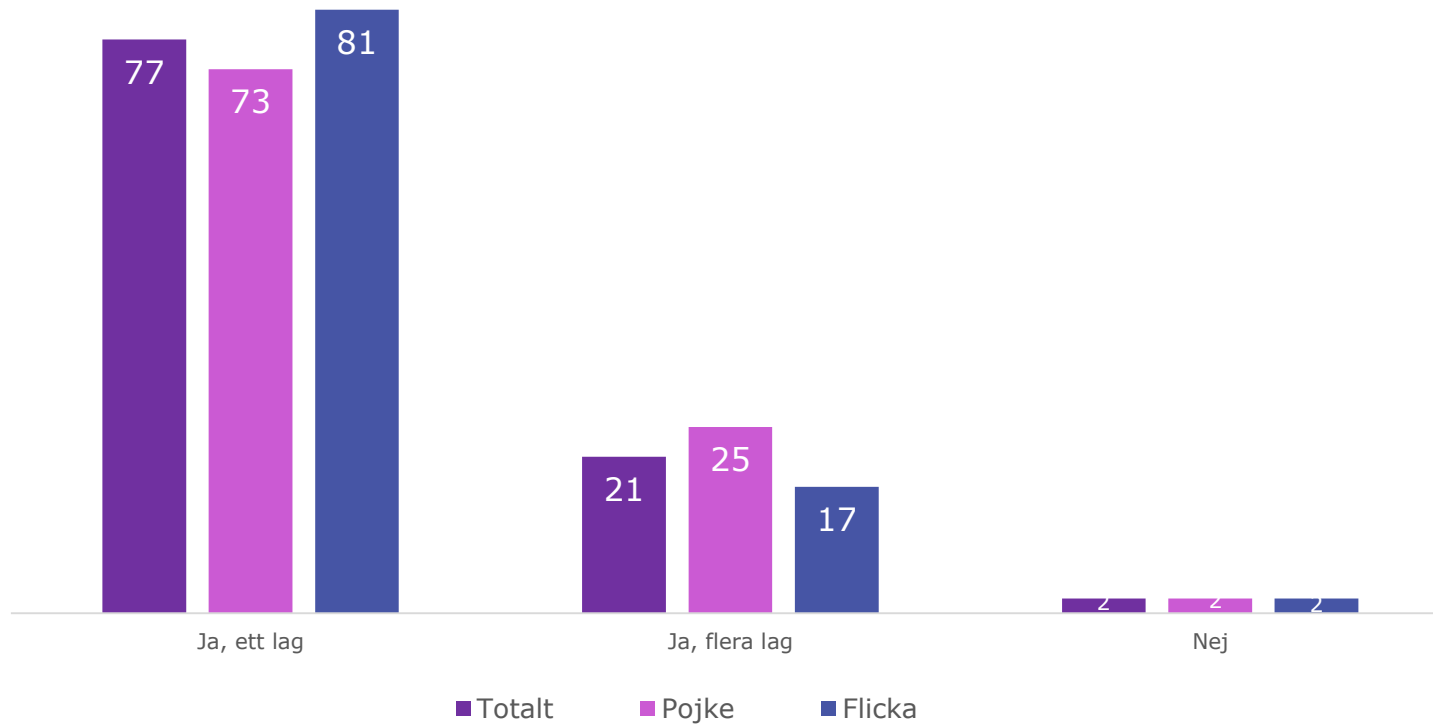

Idrottar i ett eller flera lag?

Fr2a. Idrottar du i ett eller flera lag?

Bas: Totalt (351); pojke (203), flicka (148)

%

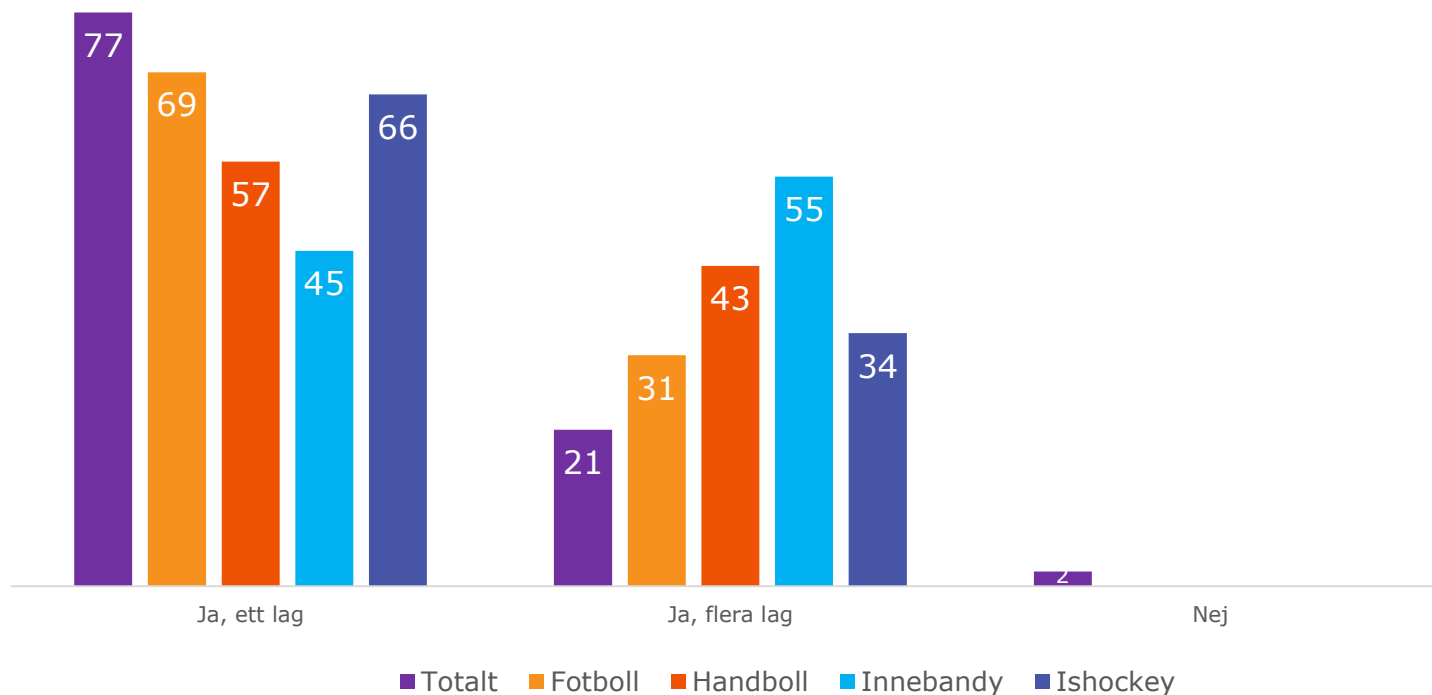

Idrottar i ett eller flera lag?

Fr2a. Idrottar du i ett eller flera lag?

Bas: Totalt (351); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (30)

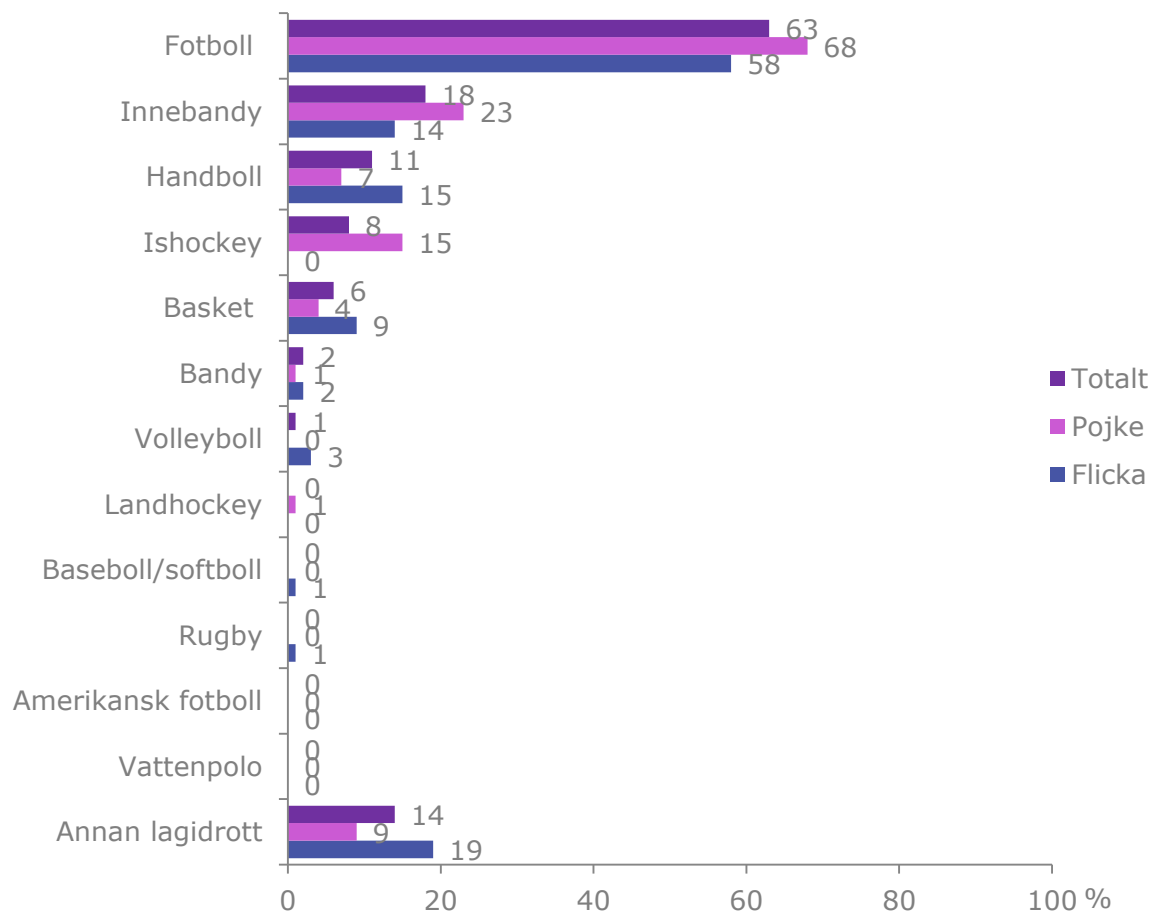
%

Vanligaste idrotterna att syssla med

Fr2b. Vilken idrott eller vilka idrotter sysslar du med?

Bas: Idrottare i ett eller flera lag (345); pojke (200), flicka (145)

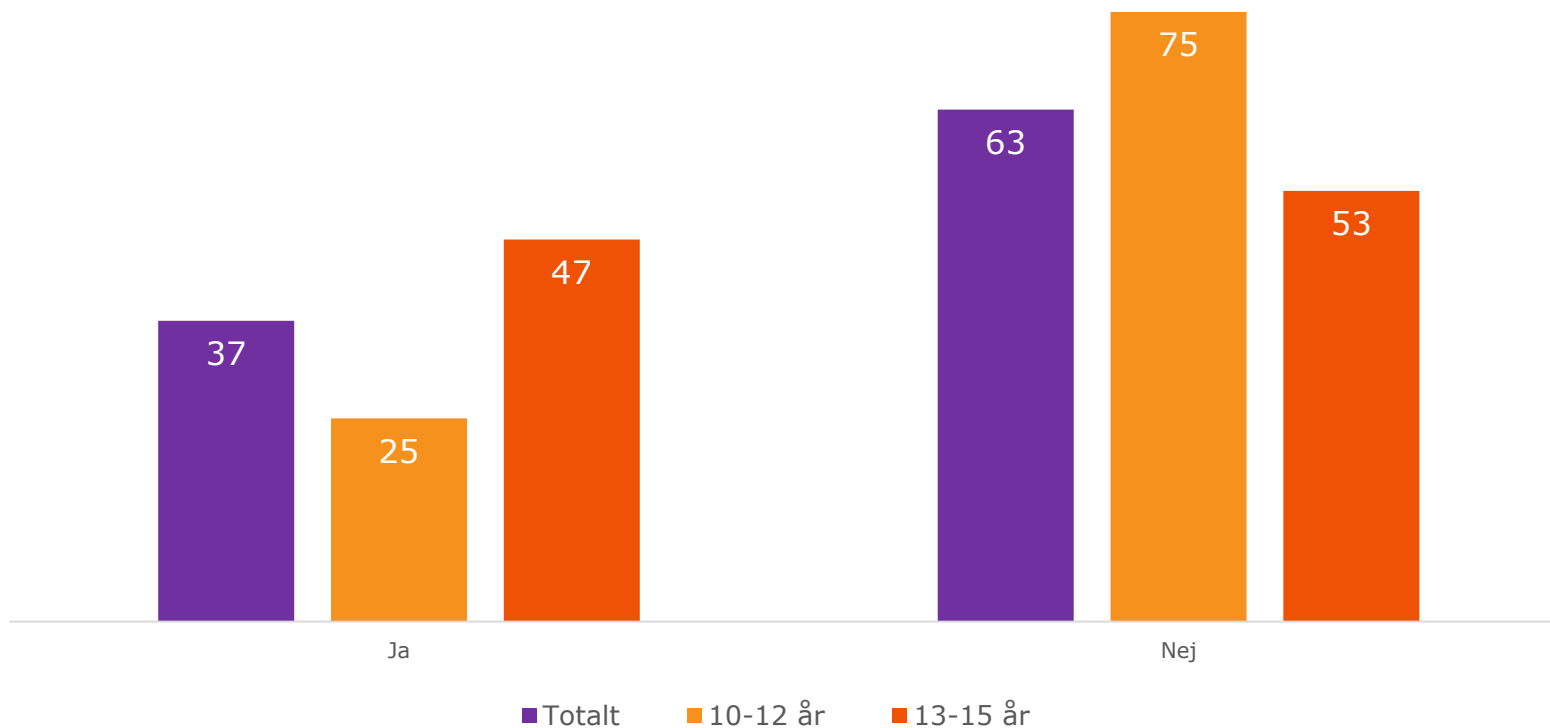

Spelat i ett annat lag men slutat?

Fr3. Har du spelat i något annat lag men slutat?

Bas: Totalt (351); 10-12 år (198), 13-15 år (153)

%

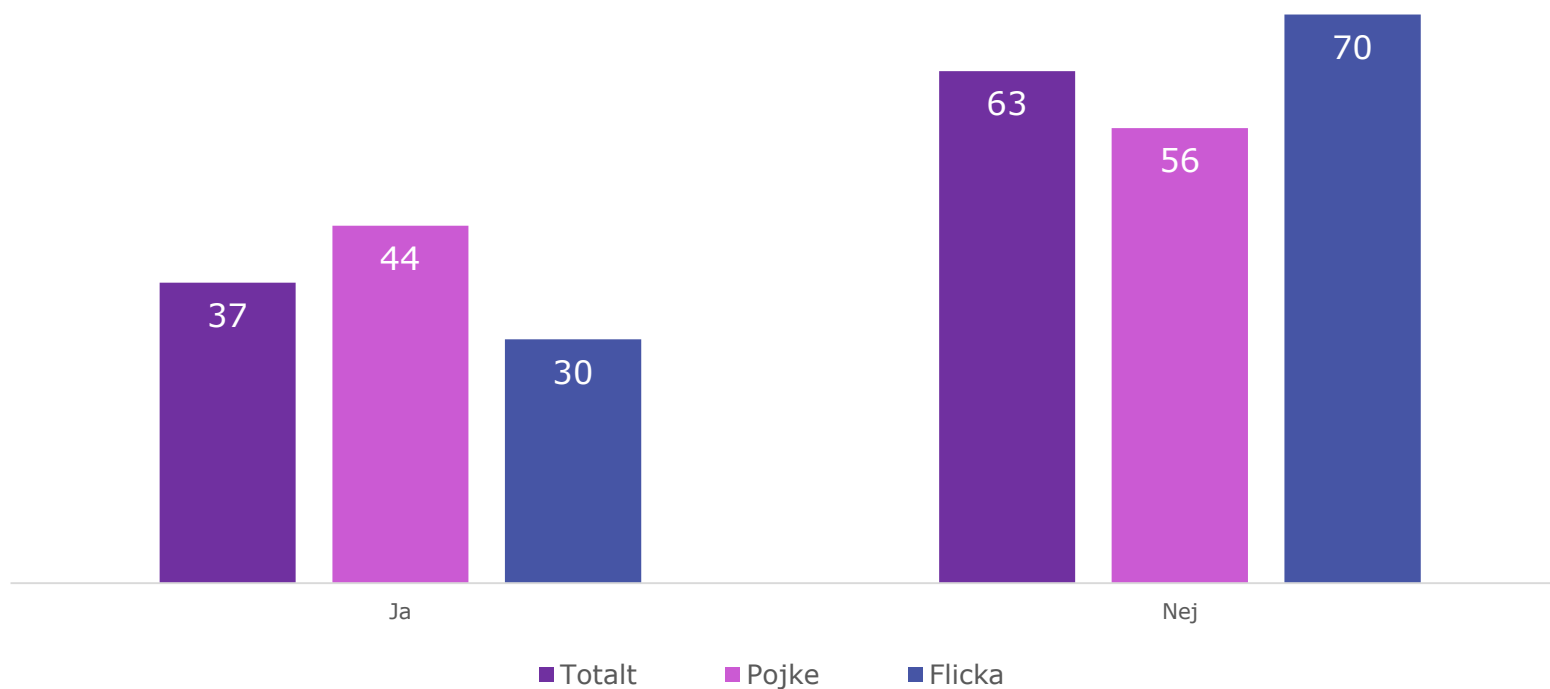

Spelat i ett annat lag men slutat?

Fr3. Har du spelat i något annat lag men slutat?

Bas: Totalt (351); pojke (203), flicka (148)

%

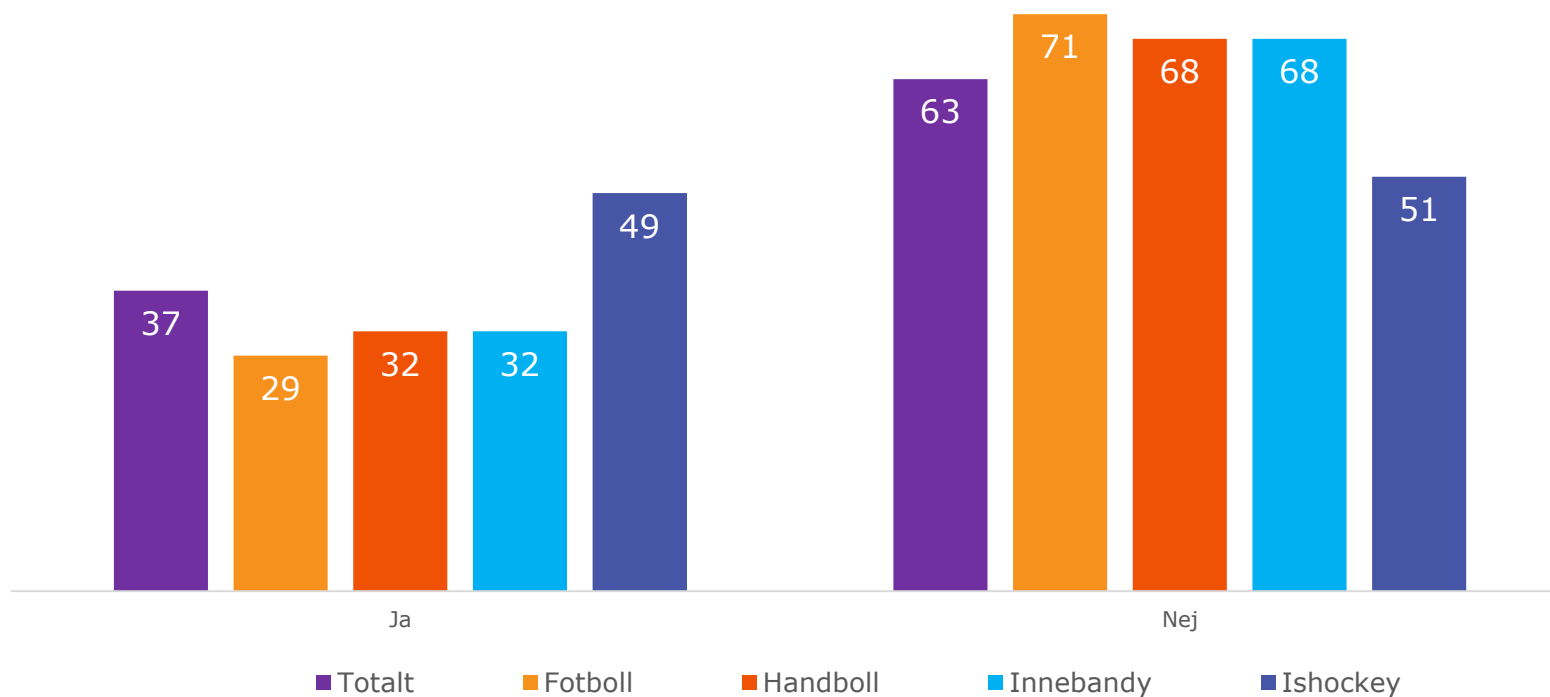

Spelat i ett annat lag men slutat?

Fr3. Har du spelat i något annat lag men slutat?

Bas: Totalt (351); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (30)

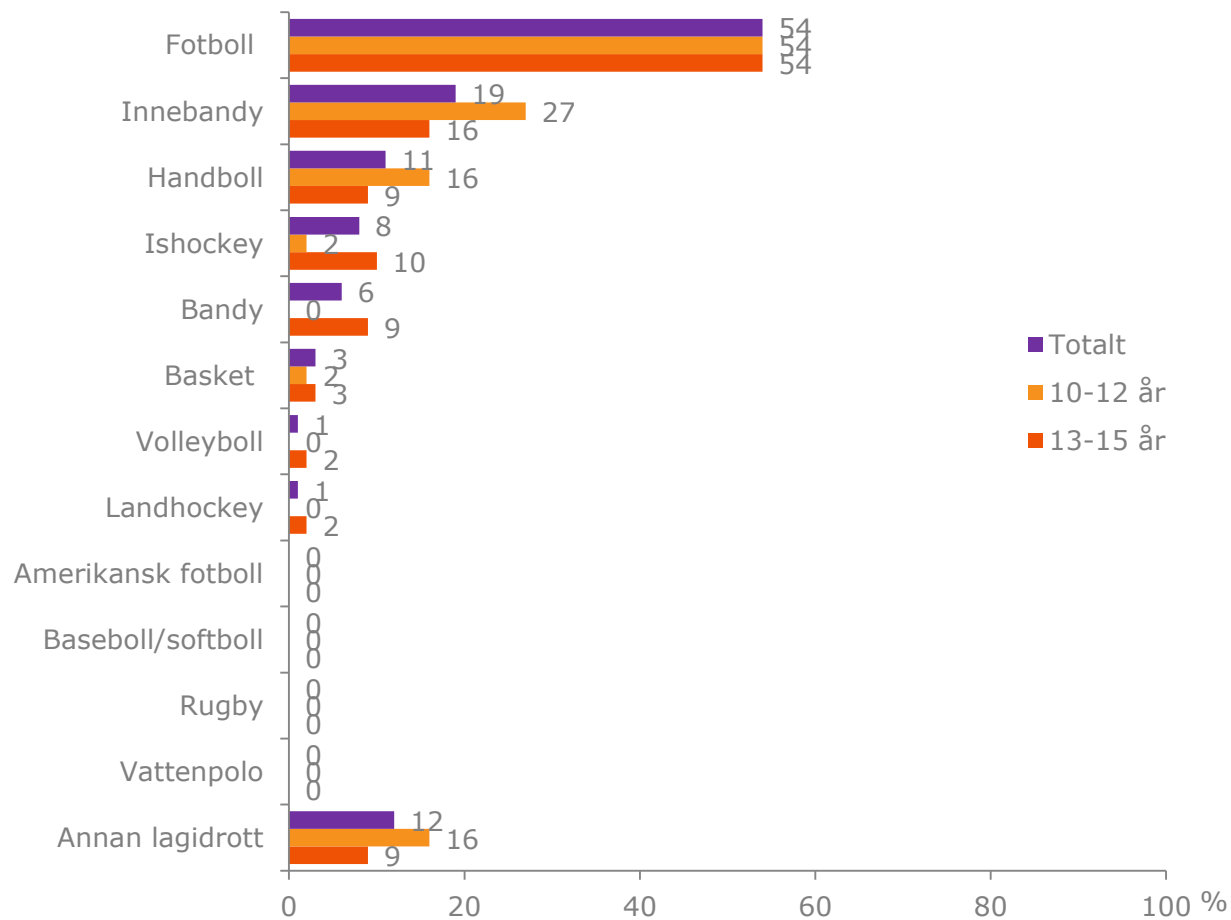
%

Vilka idrotter man slutade med

Fr4. Vilken idrott eller vilka idrotter slutade du med?

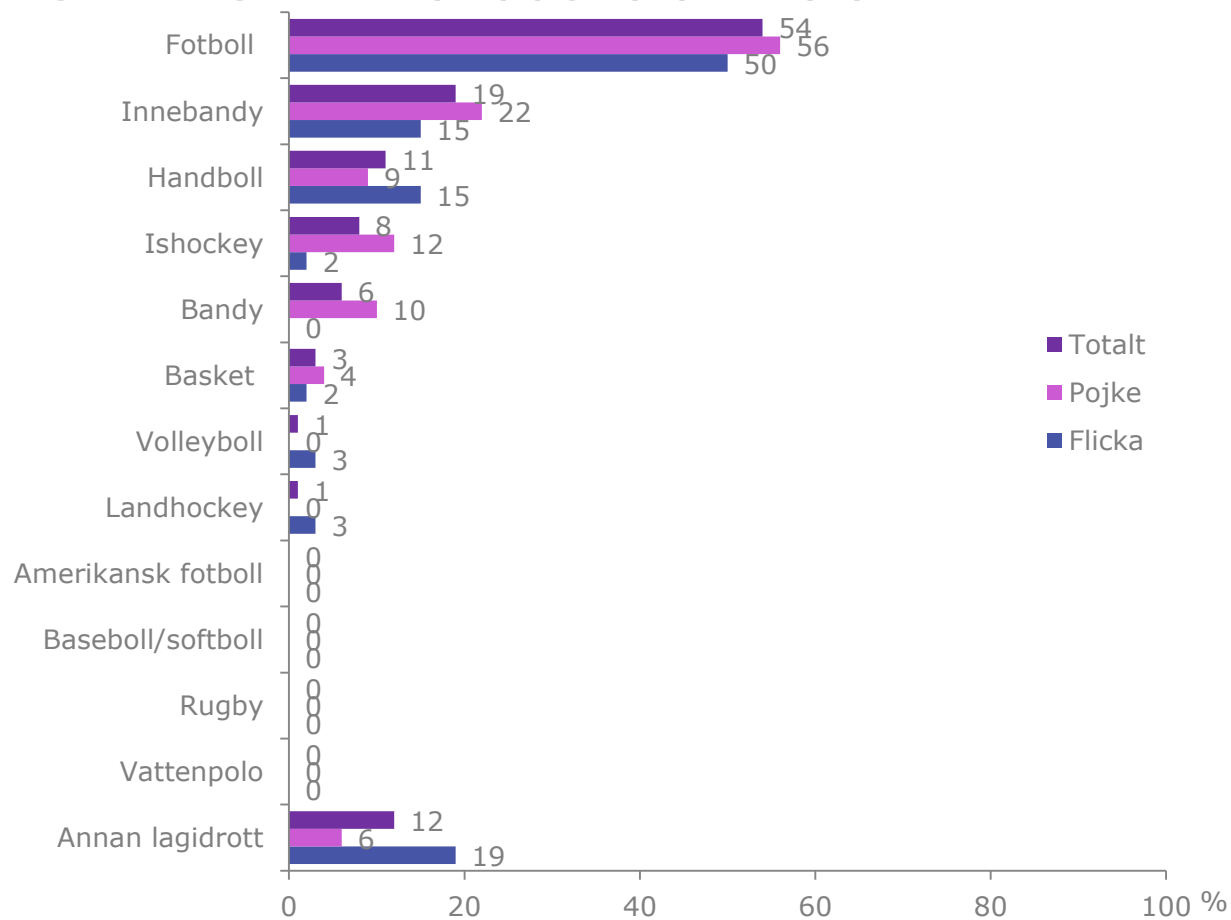
Bas: Har spelat i något annat lag men slutat (125); 10-12 år (50), 13-15 år (75)

Vilka idrotter man slutade med

Fr4. Vilken idrott eller vilka idrotter slutade du med?

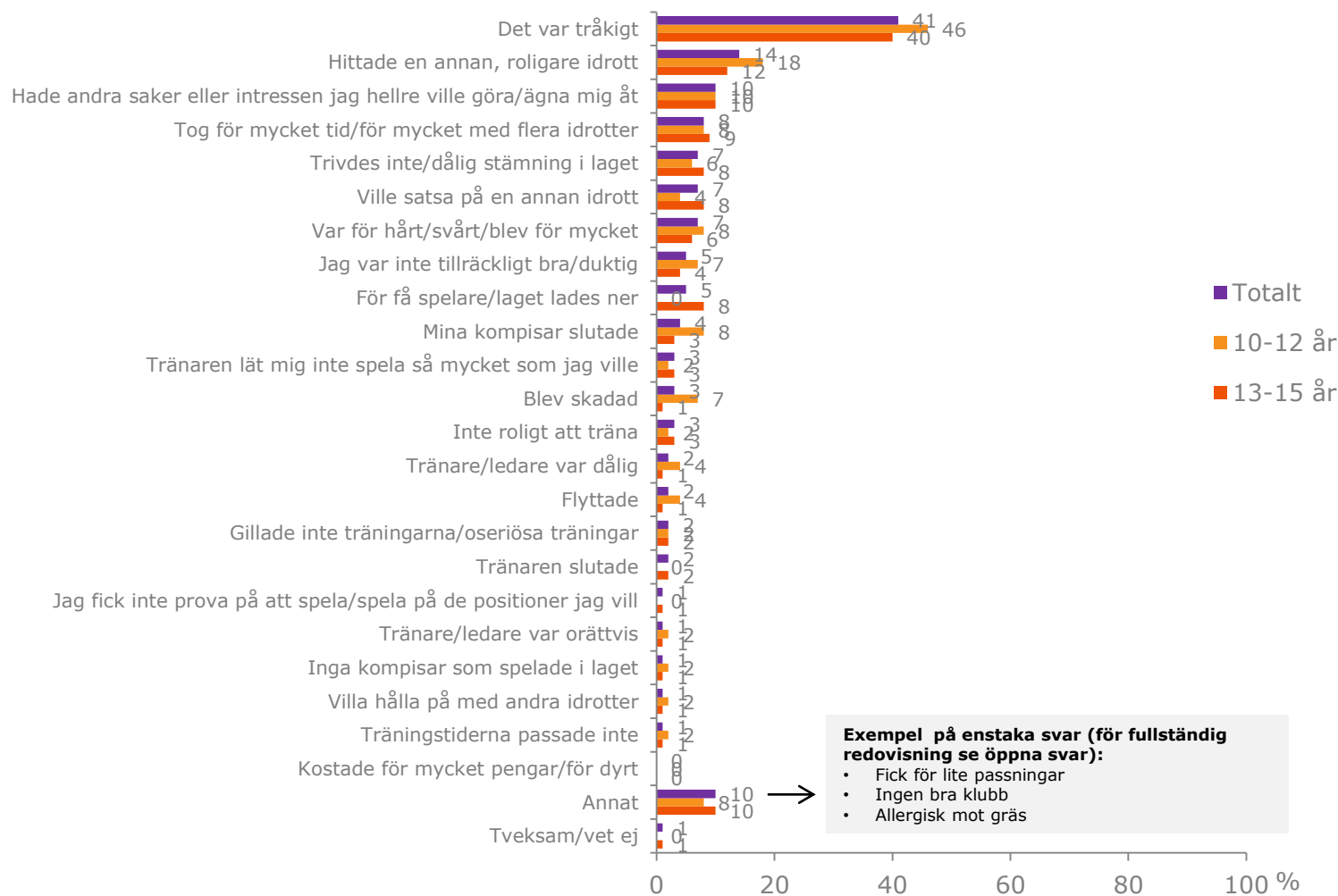
Bas: Har spelat i något annat lag men slutat (125); pojke (85), flicka (40)

Varför man slutade med sin idrott

Fr5a. Varför slutade du med din idrott?

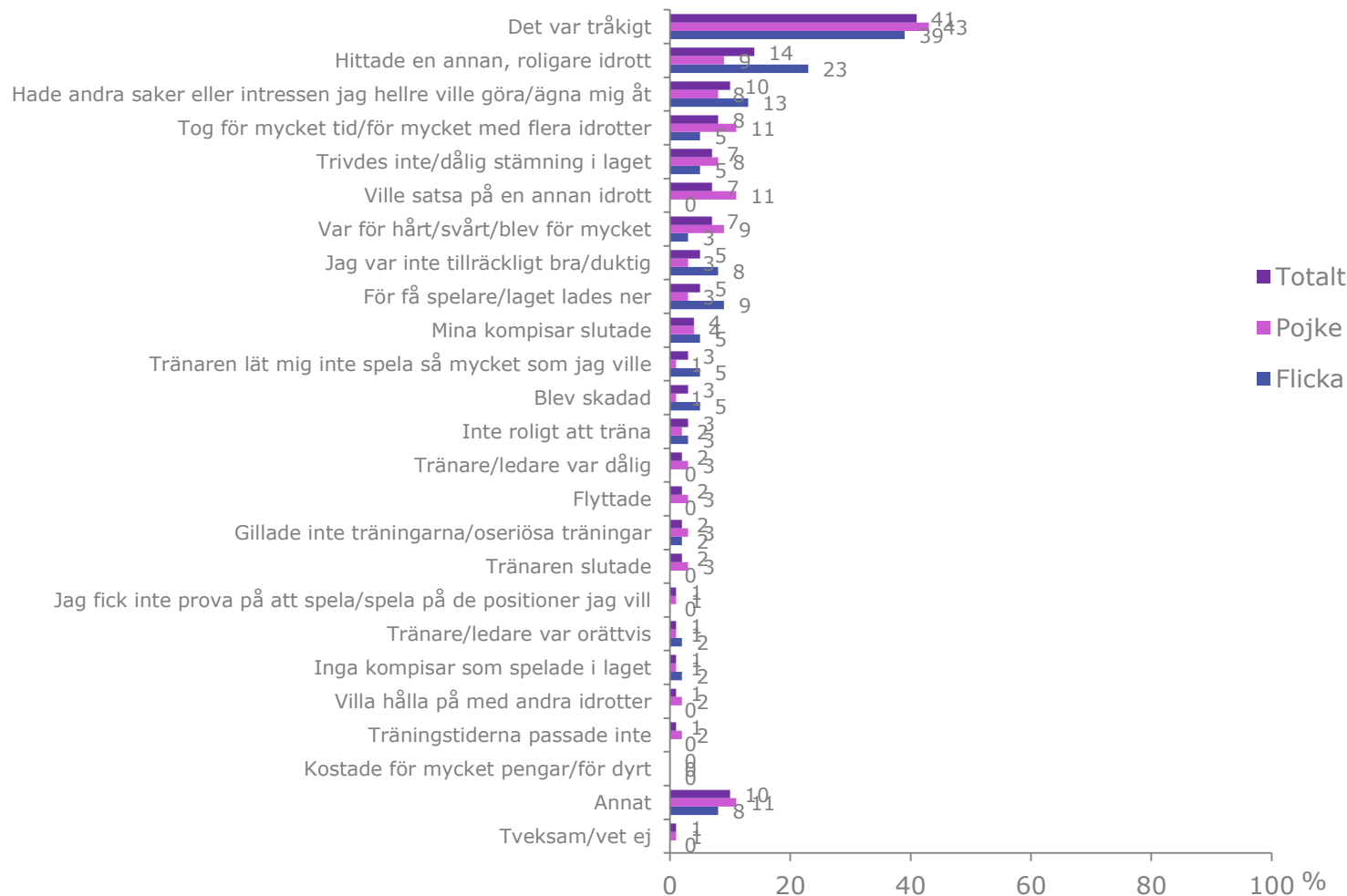
Bas: Slutat med en idrott (125); 10-12 år (50), 13-15 år (75)

Varför man slutade med sin idrott

Fr5a. Varför slutade du med din idrott?

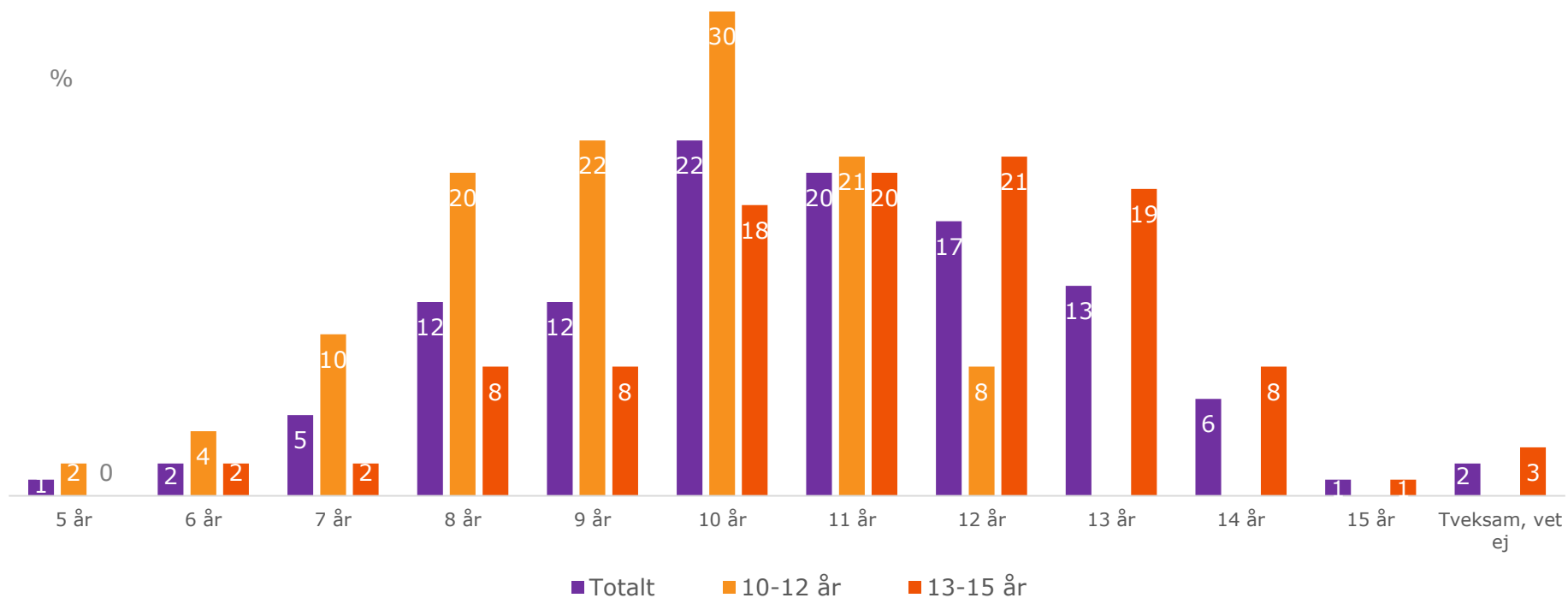
Bas: Slutat med en idrott (125); pojke (85), flicka (40)

Vid vilken ålder man slutade med idrotten

Fr6. Hur gammal var du när du slutade med din idrott?

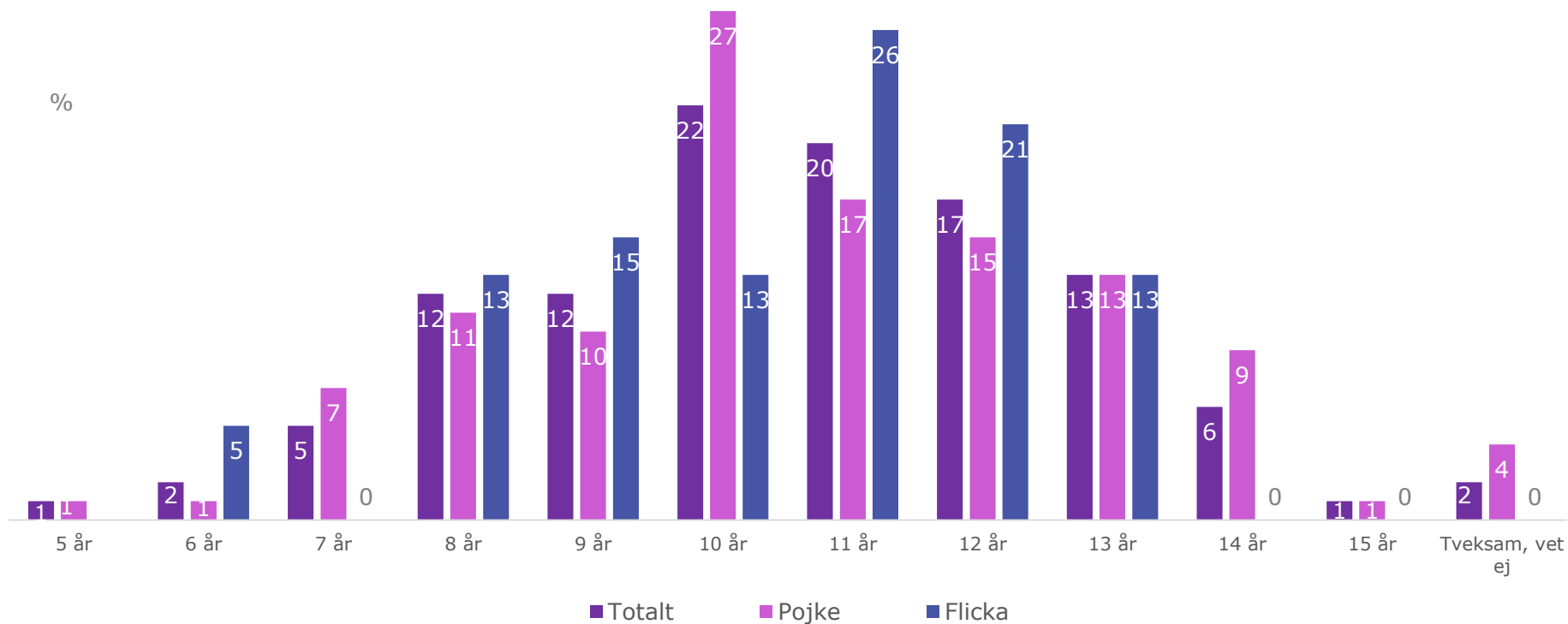
Bas: Slutat med en idrott (125); 10-12 år (50), 13-15 år (75)

Vid vilken ålder man slutade med idrotten

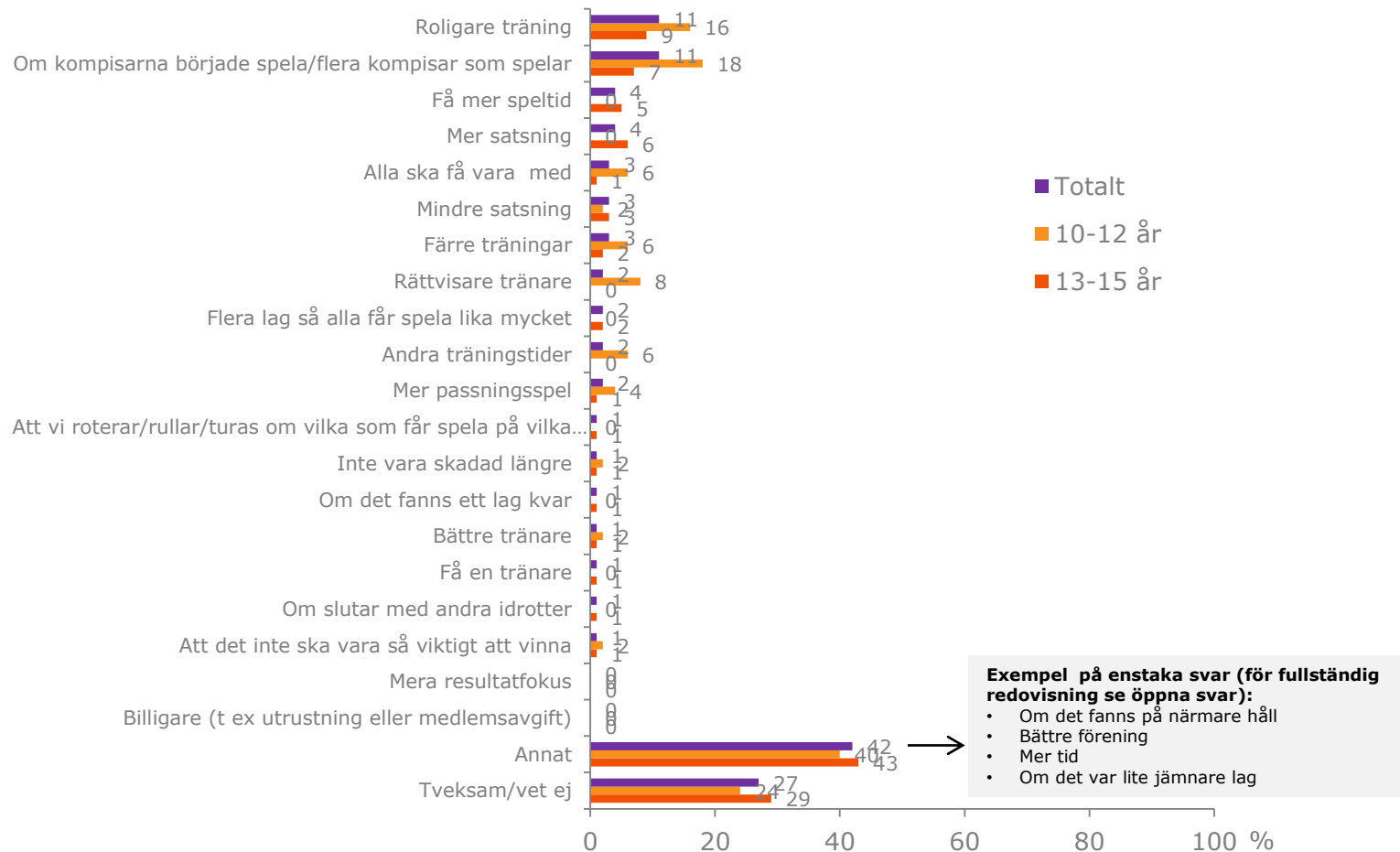
Fr6. Hur gammal var du när du slutade med din idrott?

Bas: Slutat med en idrott (125); pojke (85), flicka (40)

Hur det skulle vara för man skulle fortsätta med idrotten man slutat med?

Fr7. Hur skulle det vara för att du skulle fortsätta träna och spela din idrott?
 Bas: Slutat med en idrott (125); 10-12 år (50), 13-15 år (75)

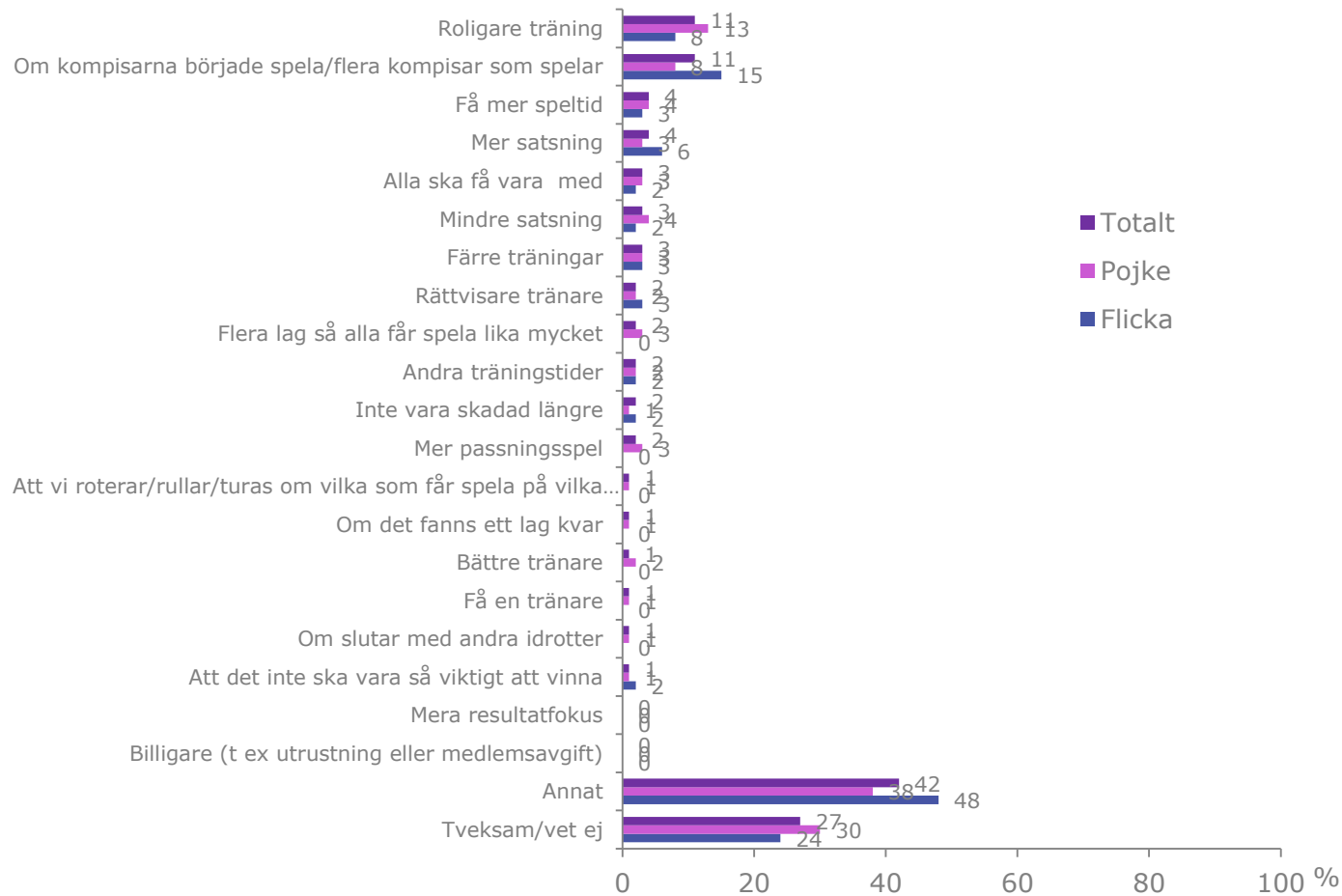

Hur det skulle vara för man skulle fortsätta med idrotten man slutat med?

Fr7. Hur skulle det vara för att du skulle fortsätta träna och spela din idrott?

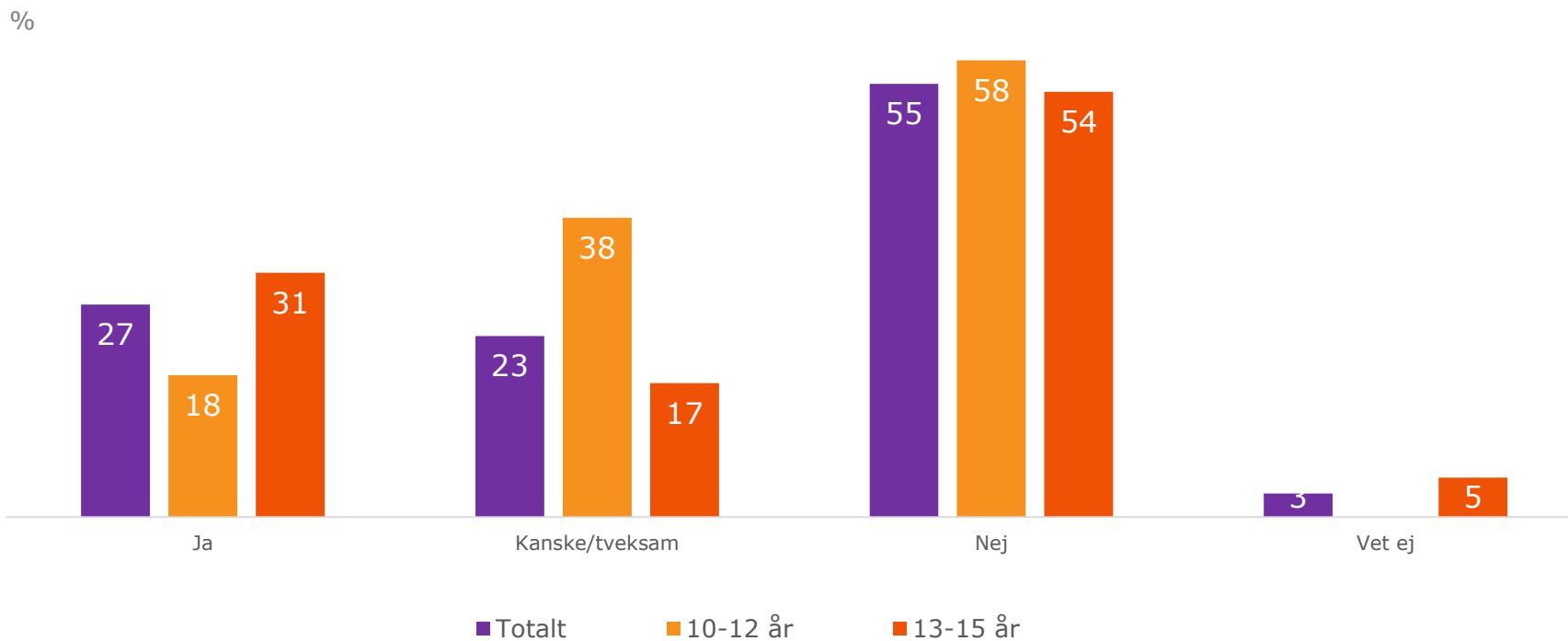
Bas: Slutat med en idrott (125); pojke (85), flicka (40)

Börja om igen med idrotten?

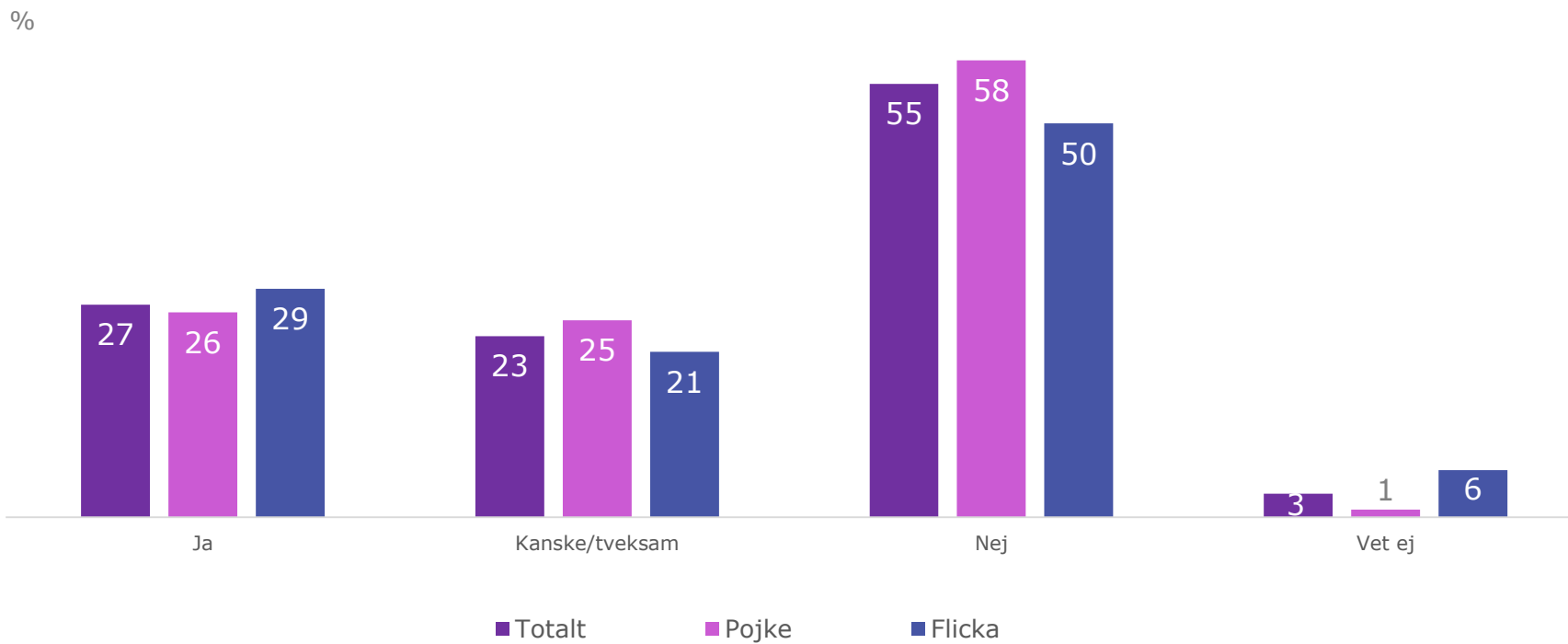
Fr8a. Vill du någon gång börja om igen med idrotten?

Bas: Slutat med en idrott (125); 10-12 år (50), 13-15 år (75)

Börja om igen med idrotten?

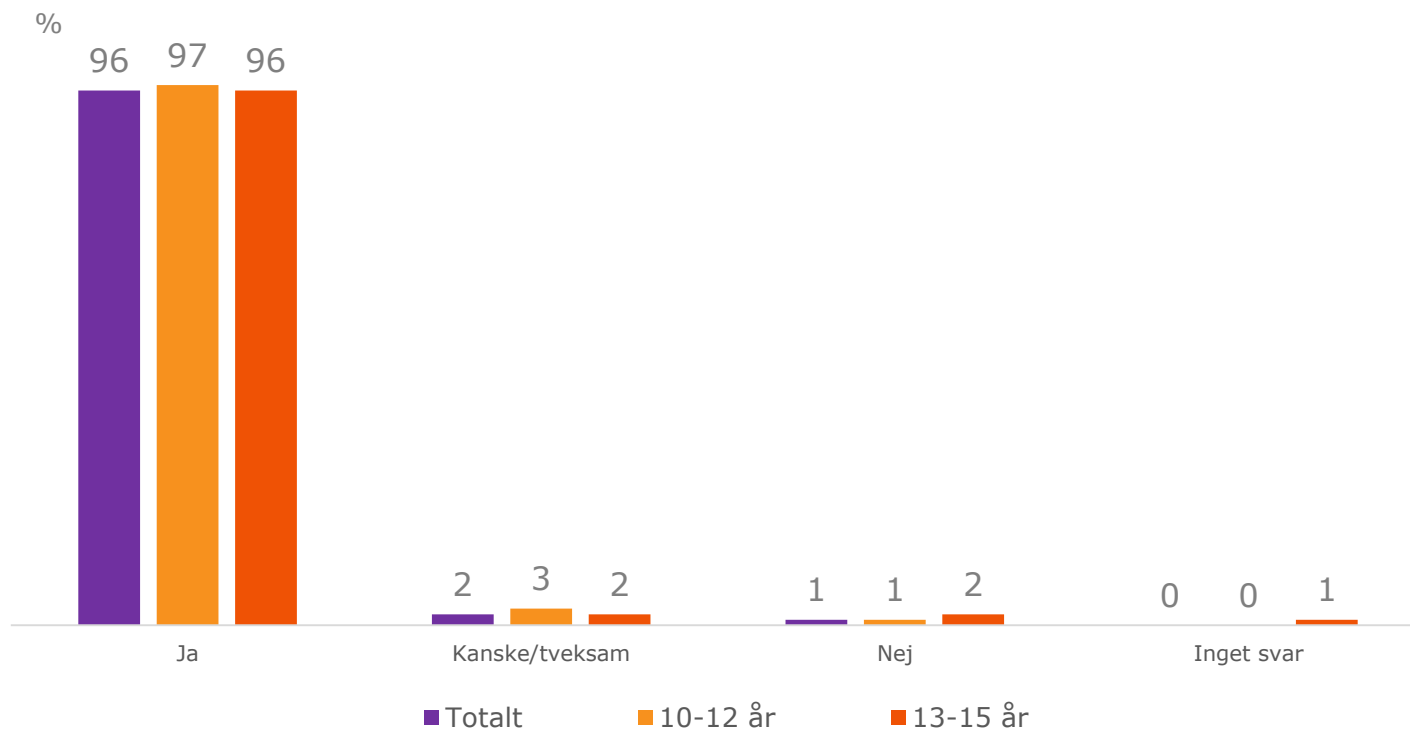
Fr8a. Vill du någon gång börja om igen med idrotten?
Bas: Slutat med en idrott (125); pojke (85), flicka (40)

Fortsätta med idrotten?

Fr8b. Vill du fortsätta med din idrott?

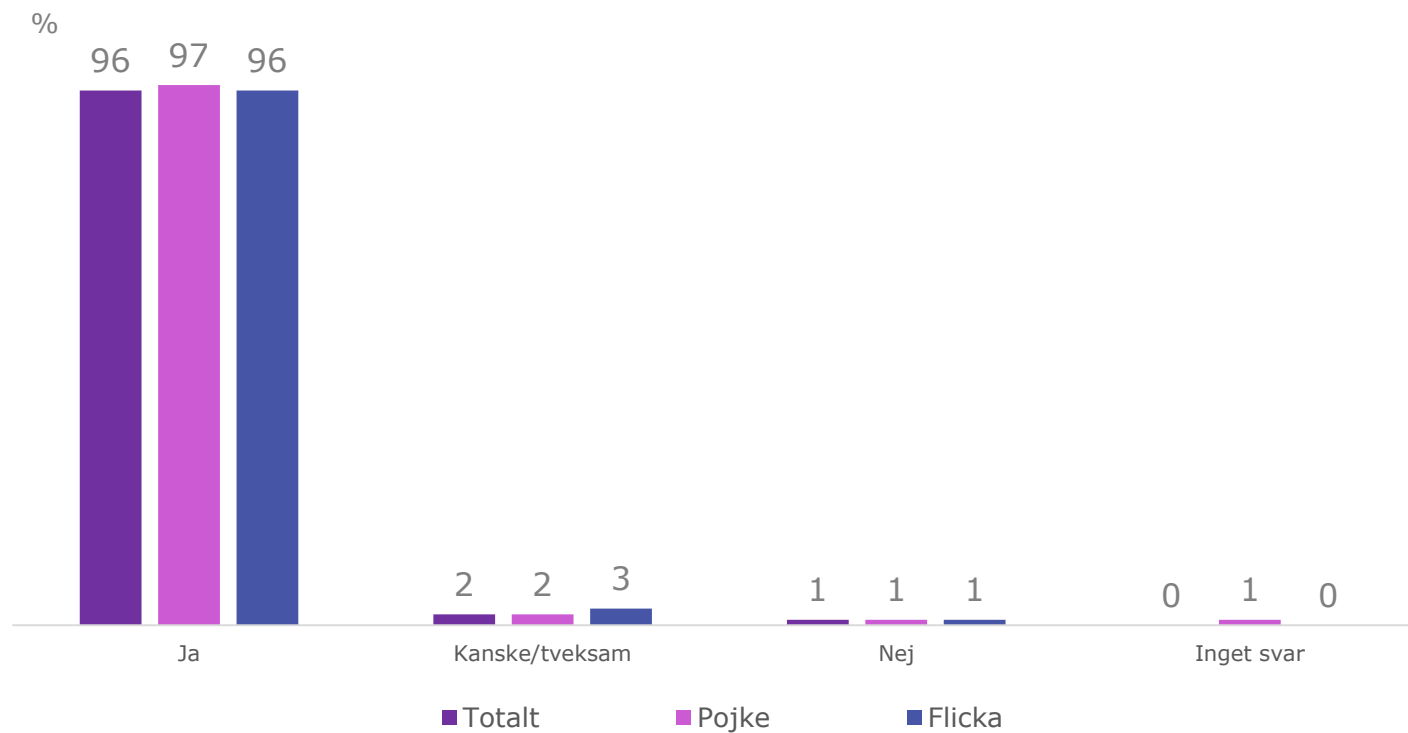
Bas: Spelar/tränar en idrott (345); 10-12 år (196), 13-15 år (149)

Fortsätta med idrotten?

Fr8b. Vill du fortsätta med din idrott?

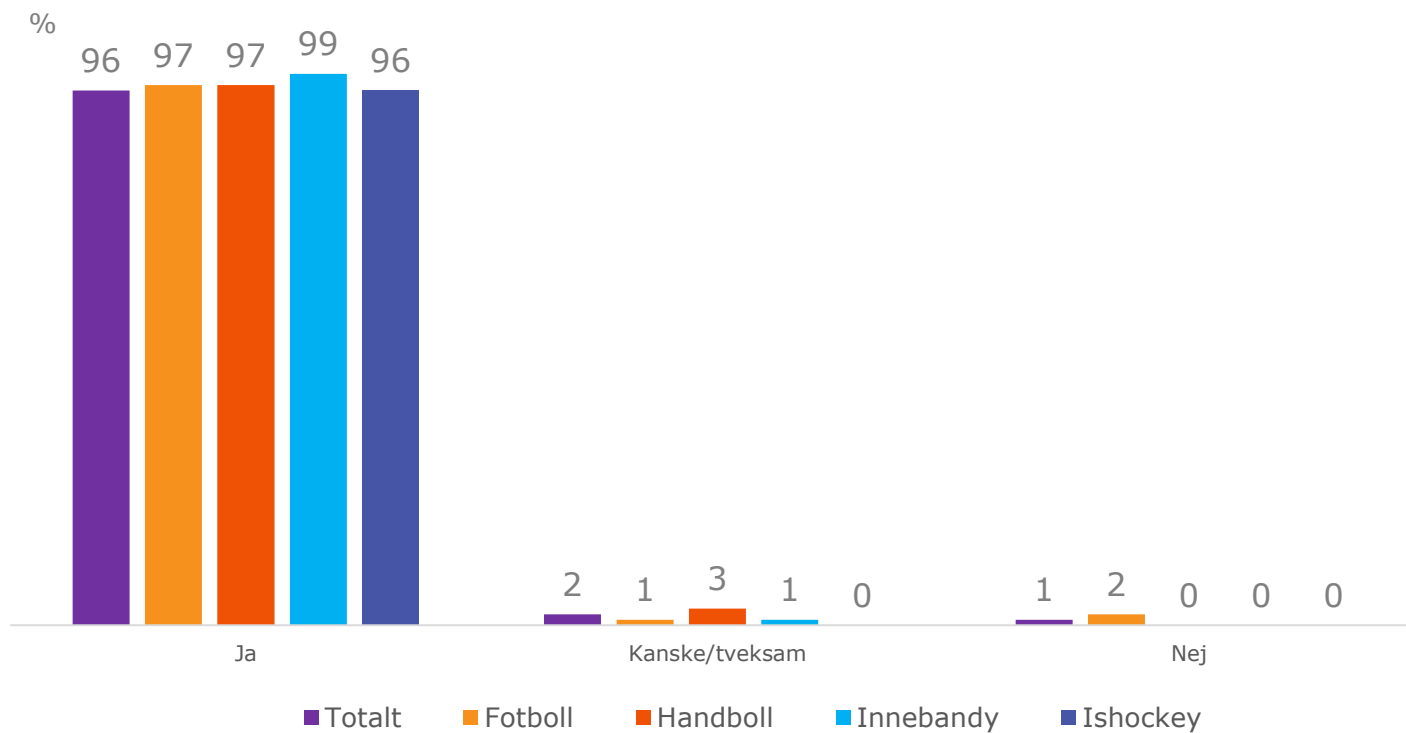
Bas: Spelar/tränar en idrott (345); pojke (200), flicka (145)

Fortsätta med idrotten?

Fr8b. Vill du fortsätta med din idrott?

Bas: Spelar/tränare en idrott (345); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (30)

Varför man inte vill fortsätta med idrotten

Fr9. Varför vill du inte fortsätta med din idrott?

Bas: Vill ej/tveksam till att fortsätta med sin idrott (21)

Mest förekommande svar i ordningsföljd:

- **Det är/var tråkigt**
- **Hade andra saker intressen jag hellre ville göra/ägna mig åt**
- **Hittade en annan/roligare sport**
- **Tränaren lät mig inte spela så mycket som jag ville**
- **Jag var inte tillräckligt bra/duktig**
- **Tränare/ledare var/är orättvis**
- **Ser ingen framtid inom sporten**
- **Flyttade/ska flytta**
- **Tränare/ledare var/är dålig**
- **Kostade för mycket pengar/för dyrt**

Topping

Definition toppning

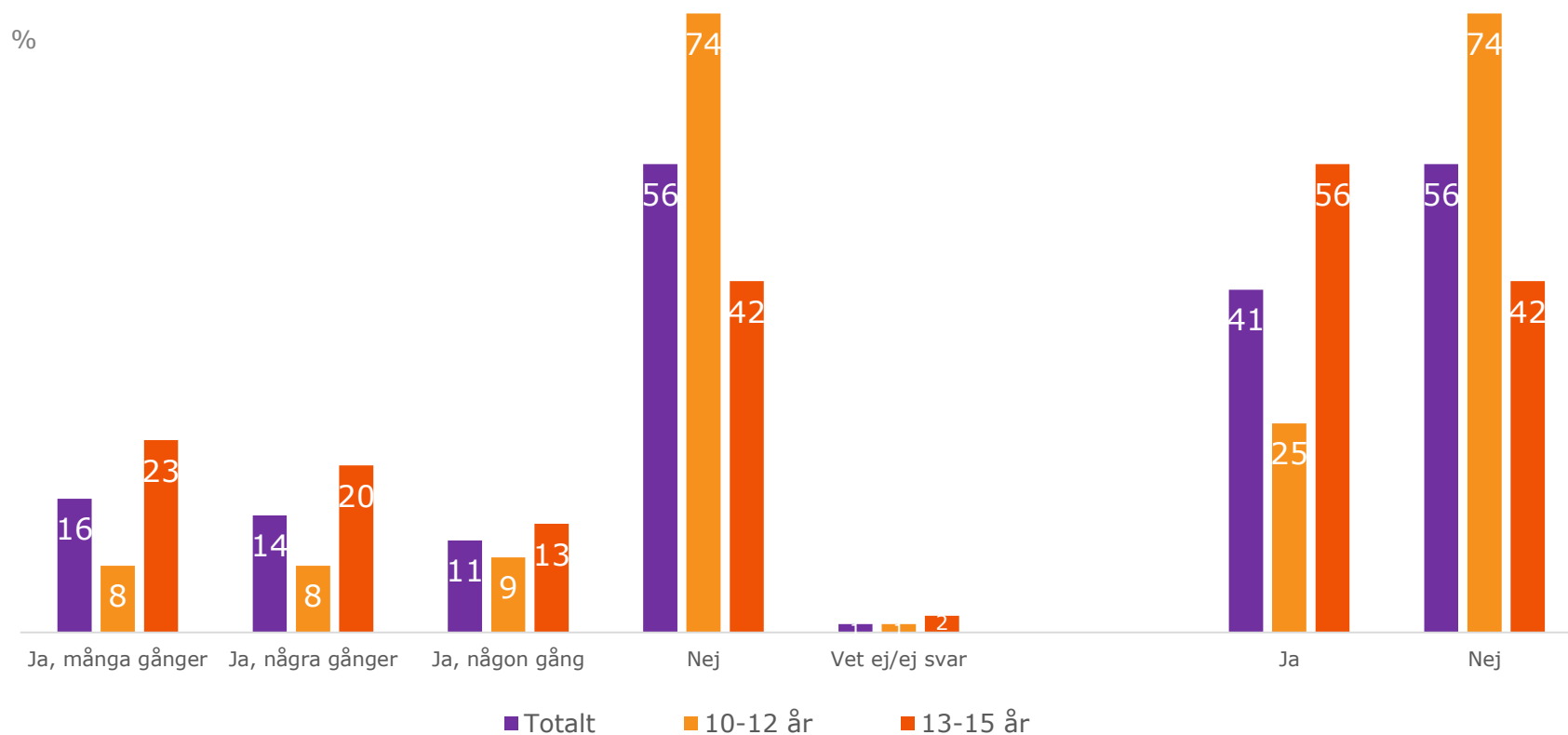
- Respondenterna fick uppläst följande definition av toppning:

Med "toppning" menar vi att tränaren för ett lag medvetet använder de bästa spelarna för att öka möjligheterna att vinna matcher. Det kan innebära att en del får spela betydligt mindre än sina lagkamrater eller ibland inte alls. Toppning kan också vara att vissa spelare alltid får spela på de mest populära positionerna på planen.

Varit med om toppning?

Fr10. Har du någon gång varit med om att din tränare eller lagledare toppat laget?

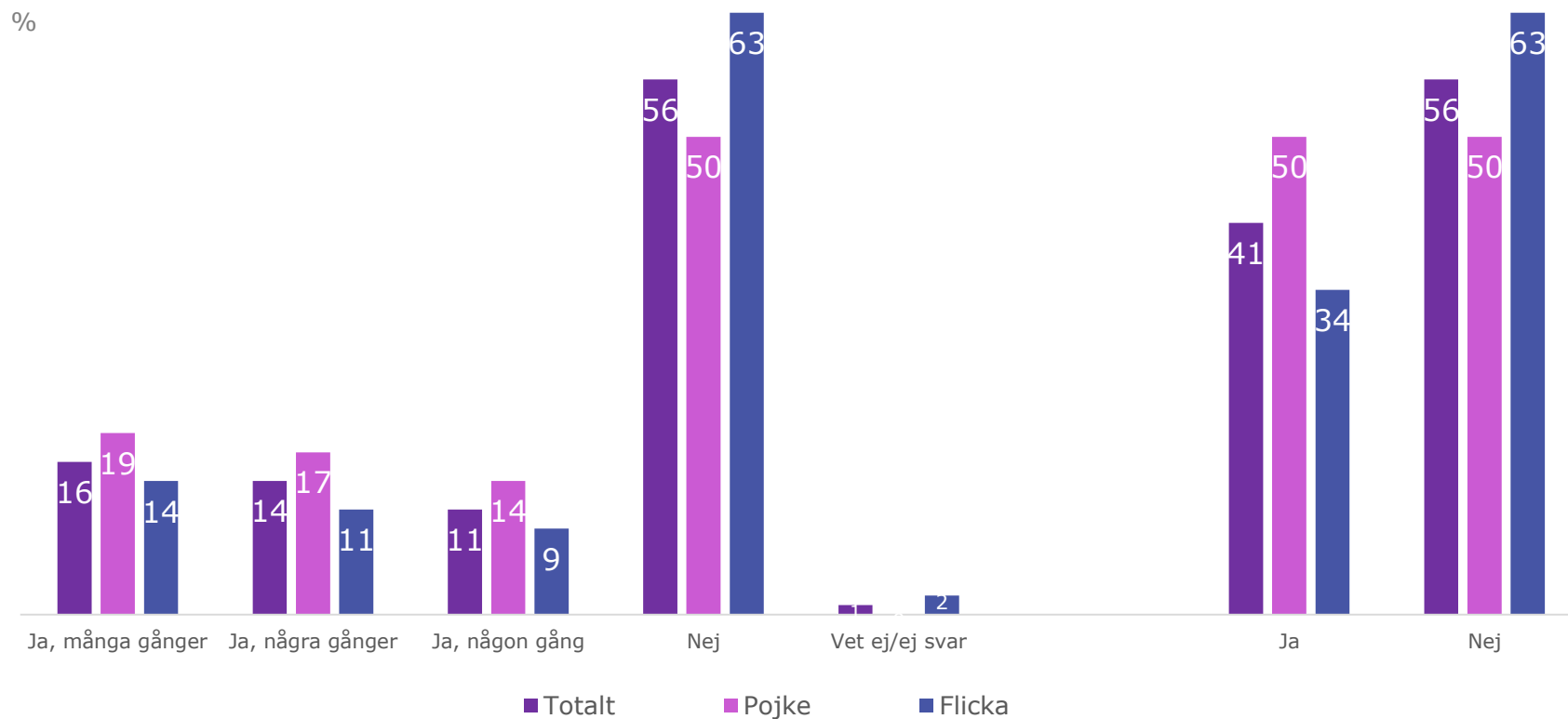
Bas: Totalt (351); 10-12 år (198), 13-15 år (153)

Varit med om toppning?

Fr10. Har du någon gång varit med om att din tränare eller lagledare toppat laget?

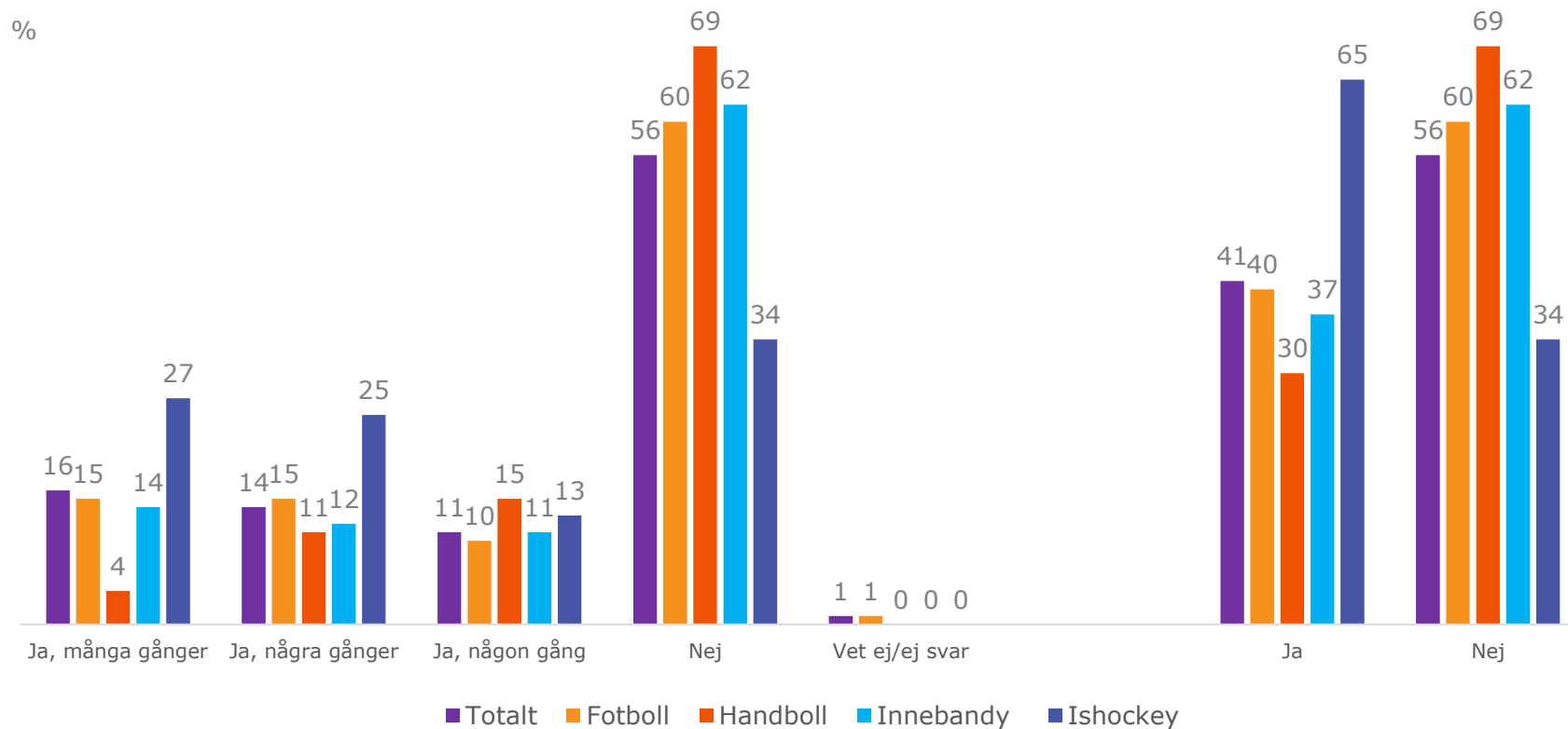
Bas: Totalt (351); pojke (203), flicka (148)

Varit med om toppning?

Fr10. Har du någon gång varit med om att din tränare eller lagledare toppat laget?

Bas: Totalt (351); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (30)

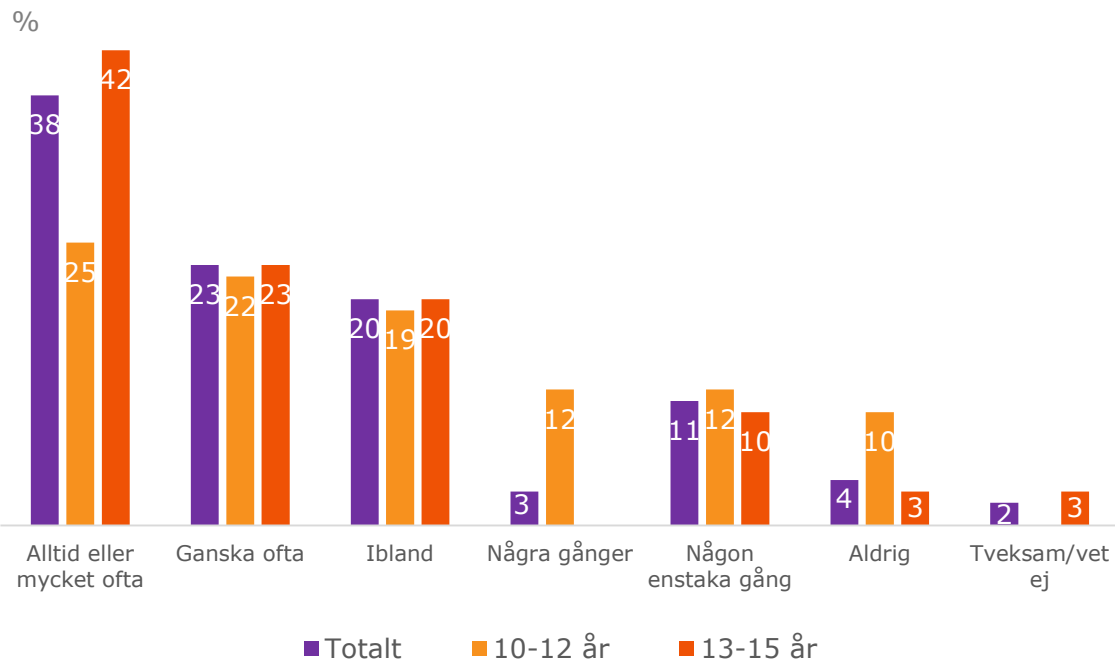

Fick vara med när bästa laget togs ut?

Fr11a. Är du den som fick vara med när bästa laget togs ut?

Bas: Varit med om toppning några/många gånger (100);

10-12 år (32), 13-15 år (68) OBS – låg bas 10-12 år

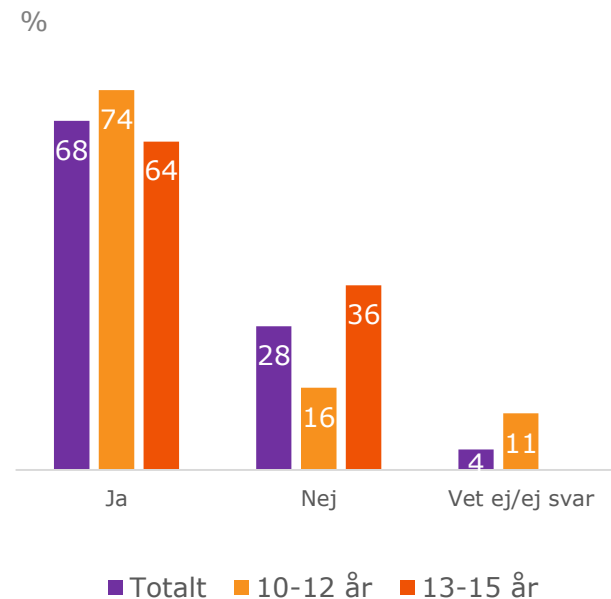

Fr11b. Är du den som fick vara med när bästa laget togs ut?

Bas: Varit med om toppning

någon gång (40); 10-12 år (19),

13-15 år (21) OBS – låga baser

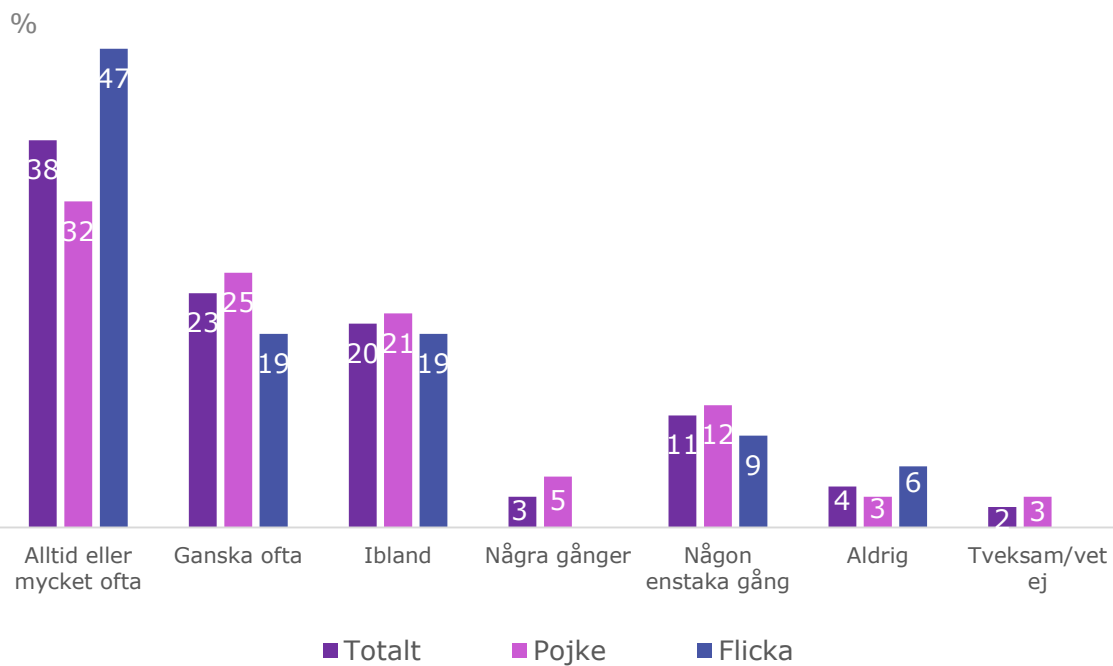

Fick vara med när bästa laget togs ut?

Fr11a. Är du den som fick vara med när bästa laget togs ut?

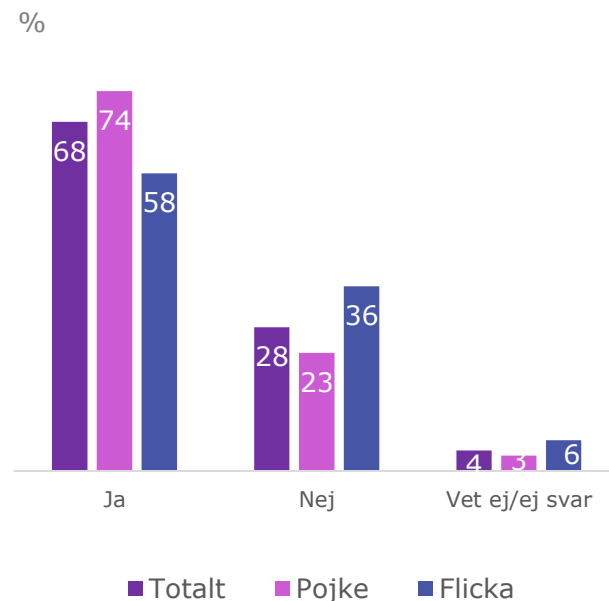
Bas: Varit med om toppning några/många gånger (100);

pojke (68), flicka (32)

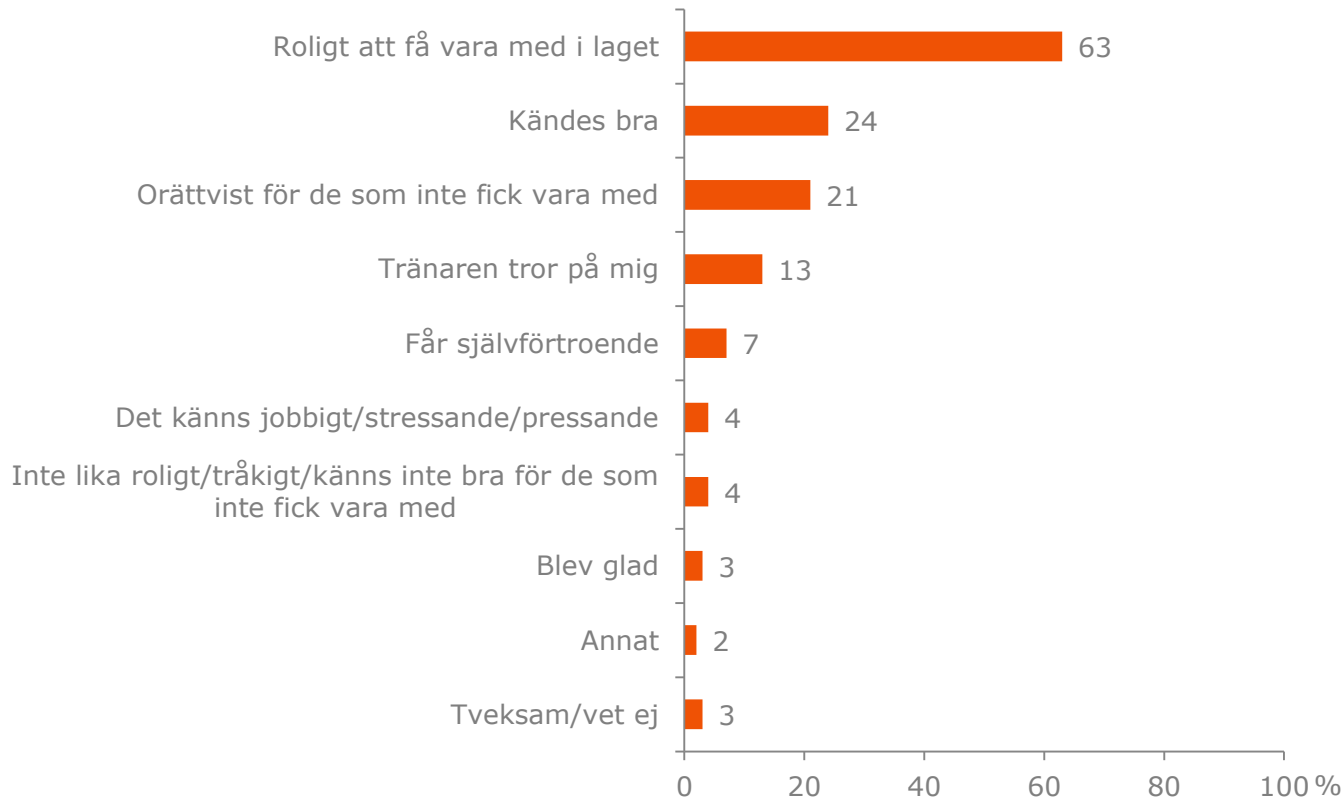
Fr11b. Är du den som fick vara med när bästa laget togs ut?

Bas: Varit med om toppning någon gång (40); pojke (27), flicka (13) OBS – låga baser

Hur det känns att få vara med när tränaren toppar laget

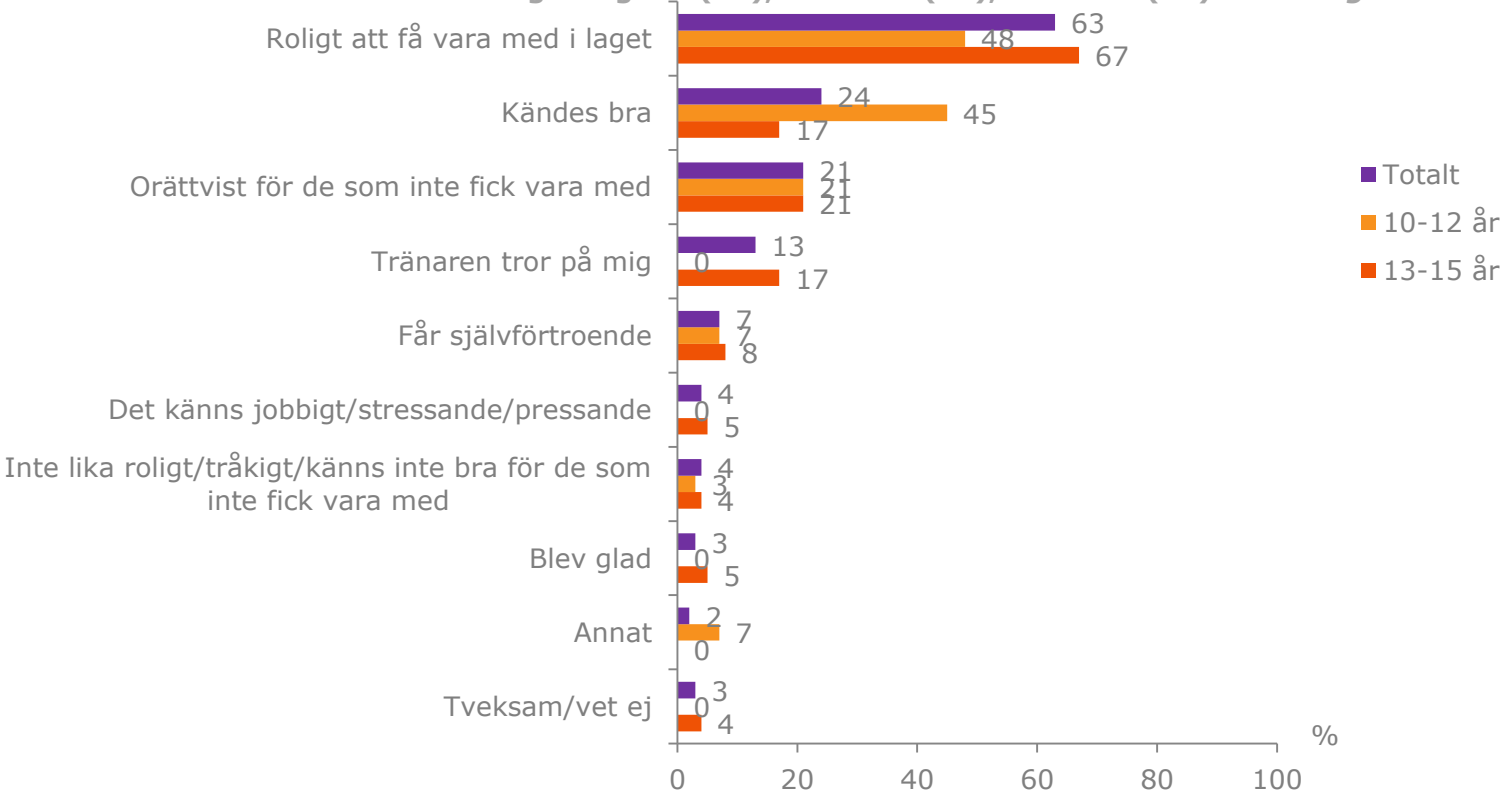
Fr12. Hur kändes det? Om tränare/lagledaren toppar laget och du är med, hur känns det?
Bas: Fick vara med när bästa laget togs ut (86)

Hur det känns att få vara med när tränaren toppar laget

Fr12. Hur kändes det? Om tränare/lagledaren toppar laget och du är med, hur känns det?

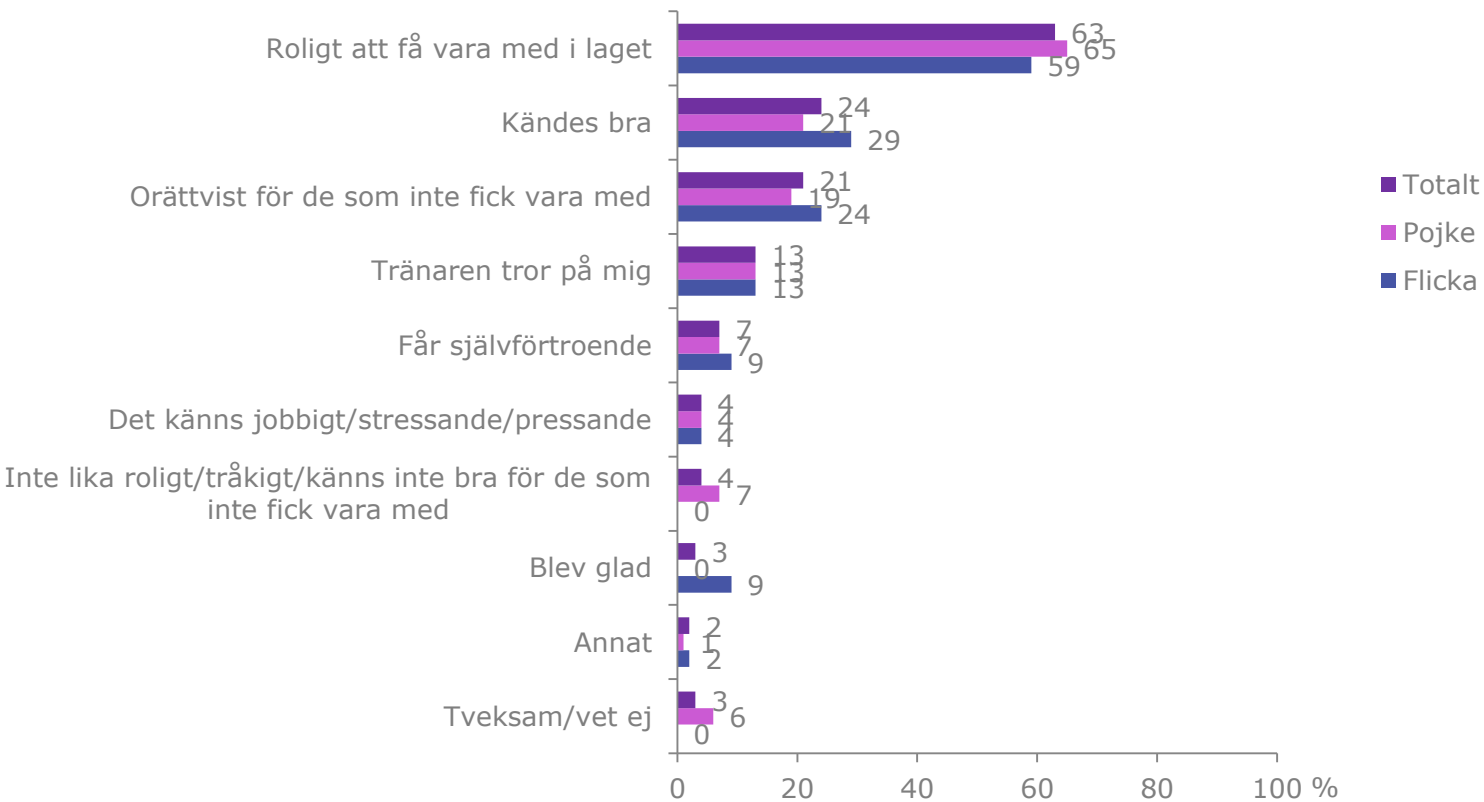
Bas: Fick vara med när bästa laget togs ut (86); 10-12 år (29), 13-15 år (57) OBS – låg bas 10-12 år

Hur det känns att få vara med när tränaren toppar laget

Fr12. Hur kändes det? Om tränare/lagledaren toppar laget och du är med, hur känns det?
Bas: Fick vara med när bästa laget togs ut (86); pojke (58), flicka (28) OBS – låg bas flicka

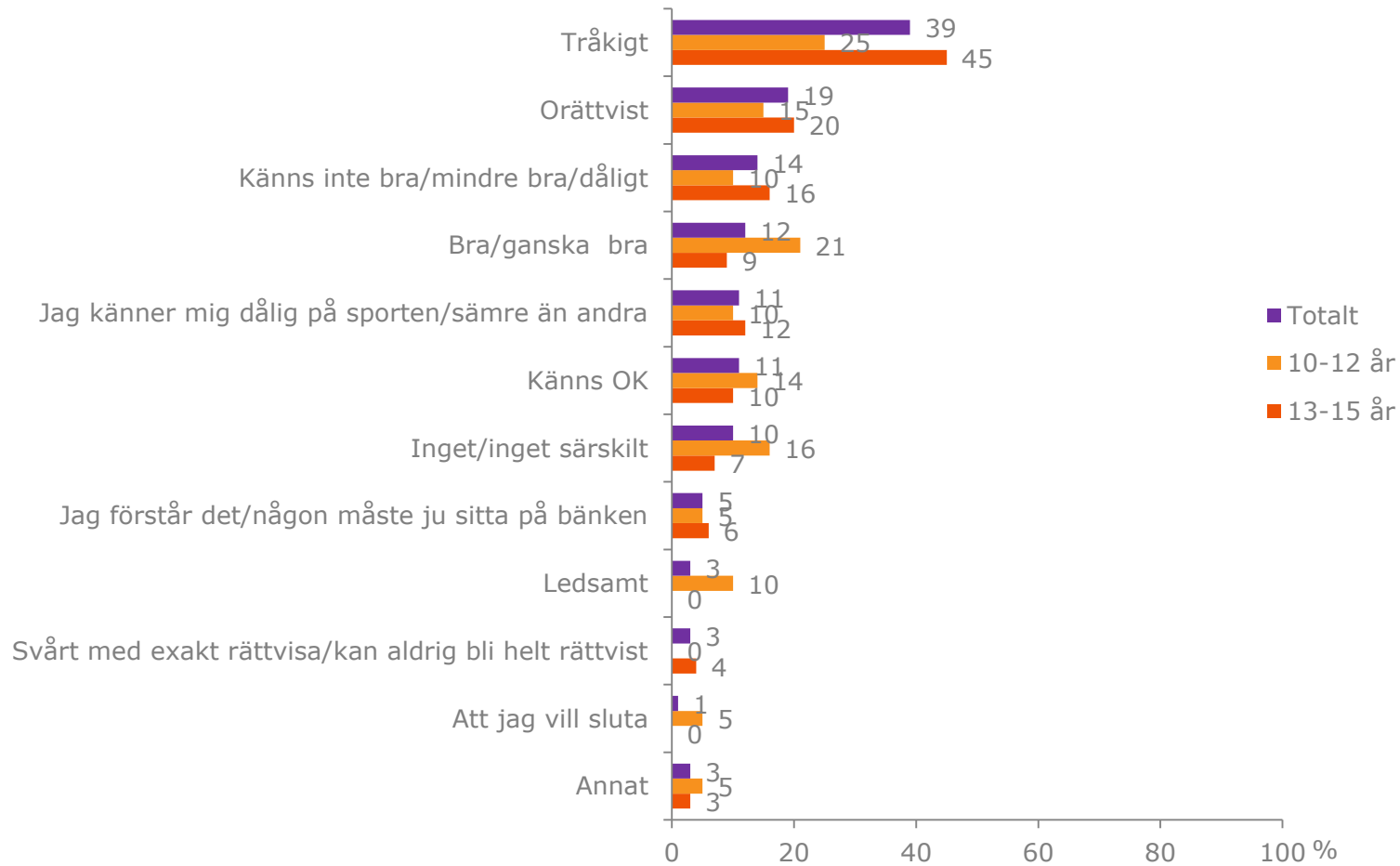
Hur det känns att få spela mindre än andra

Fr13. Hur kändes det? Om tränaren/lagledaren toppar laget och du får spela mindre än andra, hur känns det?
Bas: I mindre utsträckning fått vara med när bästa laget togs ut (50)

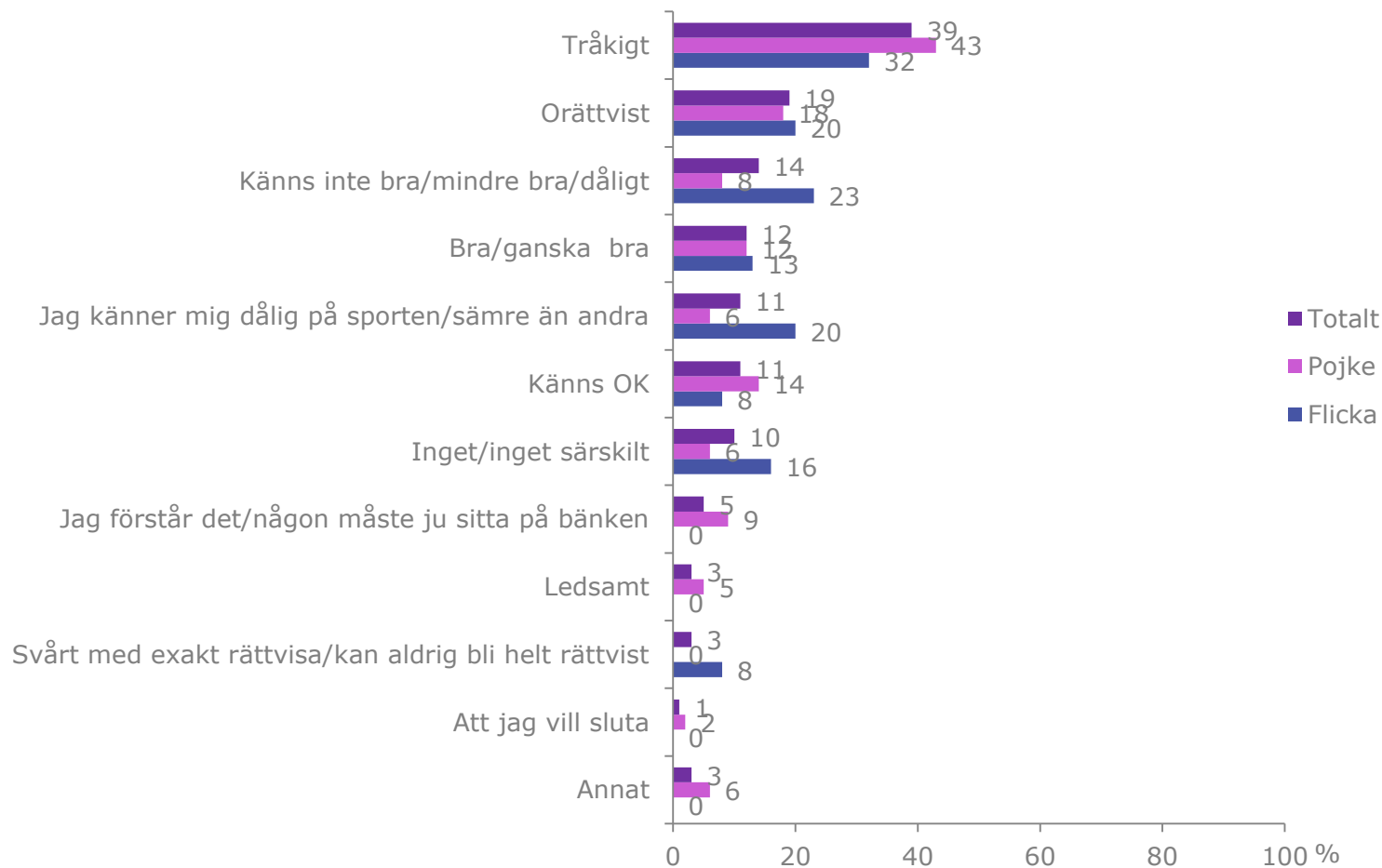
Hur det känns att få spela mindre än andra

Fr13. Hur kändes det? Om tränaren/lagledaren toppar laget och du får spela mindre än andra, hur känns det?
Bas: I mindre utsträckning fått vara med när bästa laget togs ut (50); 10-12 år (20), 13-15 år (30) OBS – låga baser

Hur det känns att få spela mindre än andra

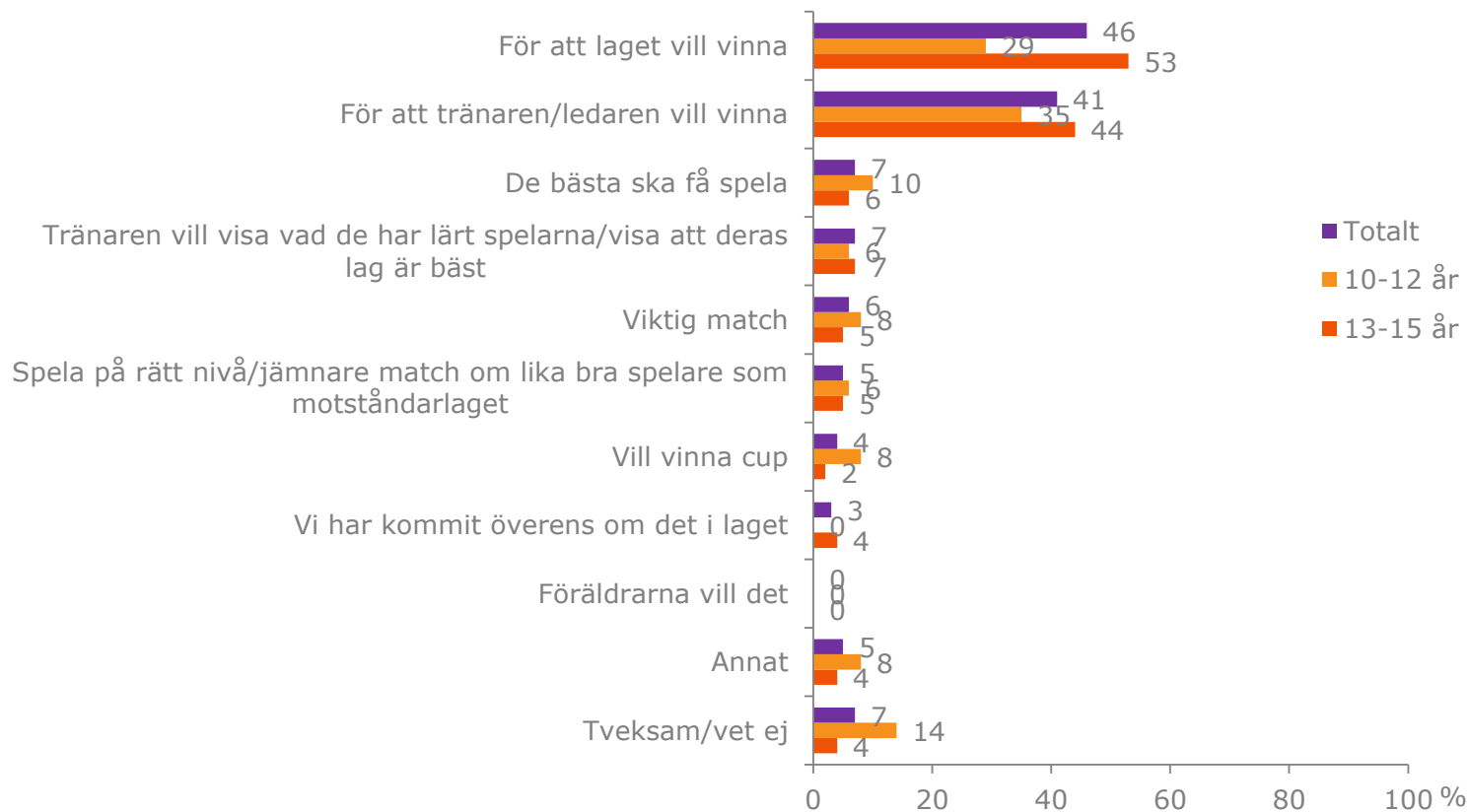
Fr13. Hur kändes det? Om tränaren/lagledaren toppar laget och du får spela mindre än andra, hur känns det?
Bas: I mindre utsträckning fått vara med när bästa laget togs ut (50); pojke (34), flicka (16) OBS – låga baser

Varför toppar tränaren laget?

Fr14. Varför tror du att tränaren toppar laget?

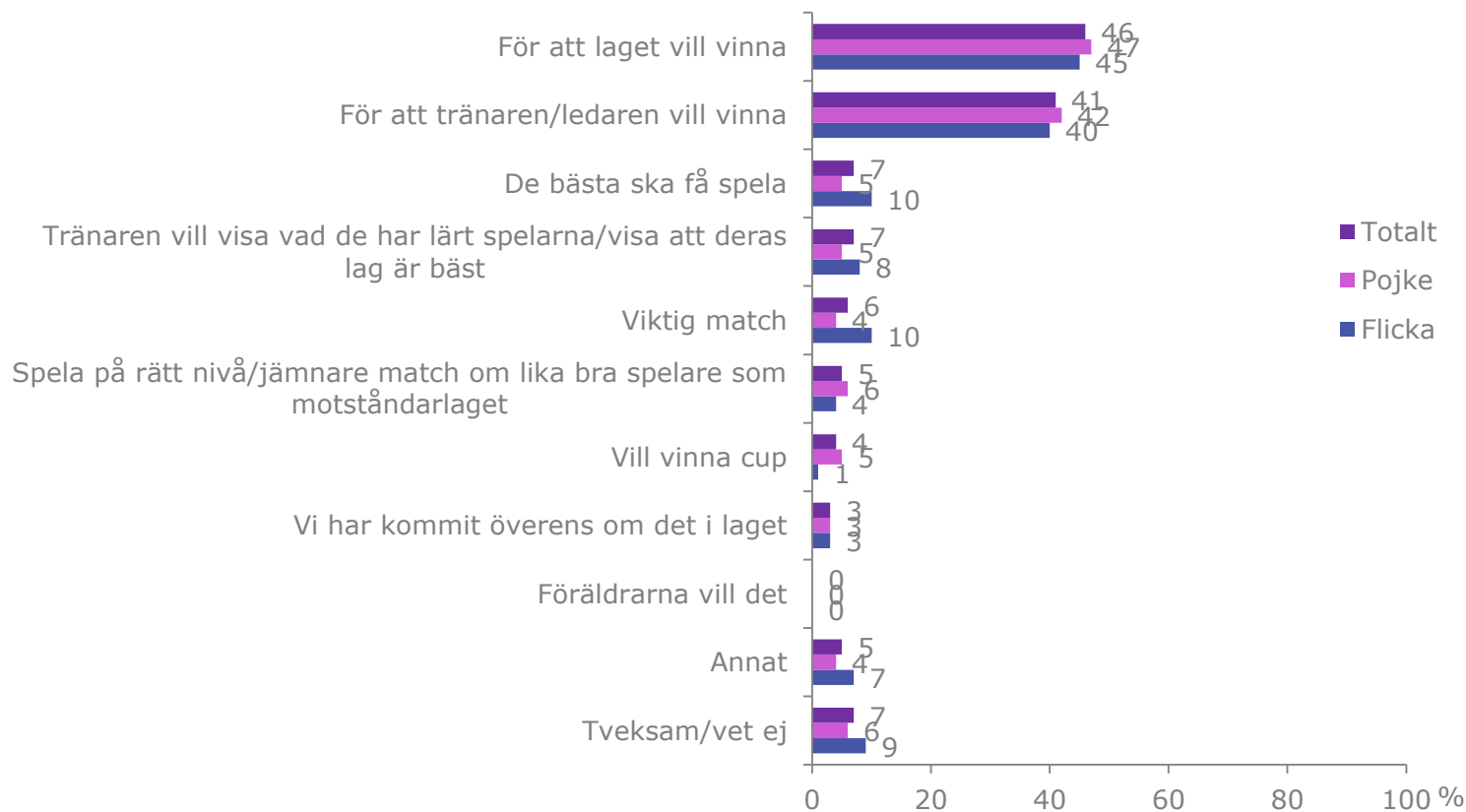
Bas: Varit med om toppning (140); 10-12 år (51), 13-15 år (89)

Varför toppar tränaren laget?

Fr14. Varför tror du att tränaren toppar laget?

Bas: Varit med om toppning (140); pojke (95), flicka (45)

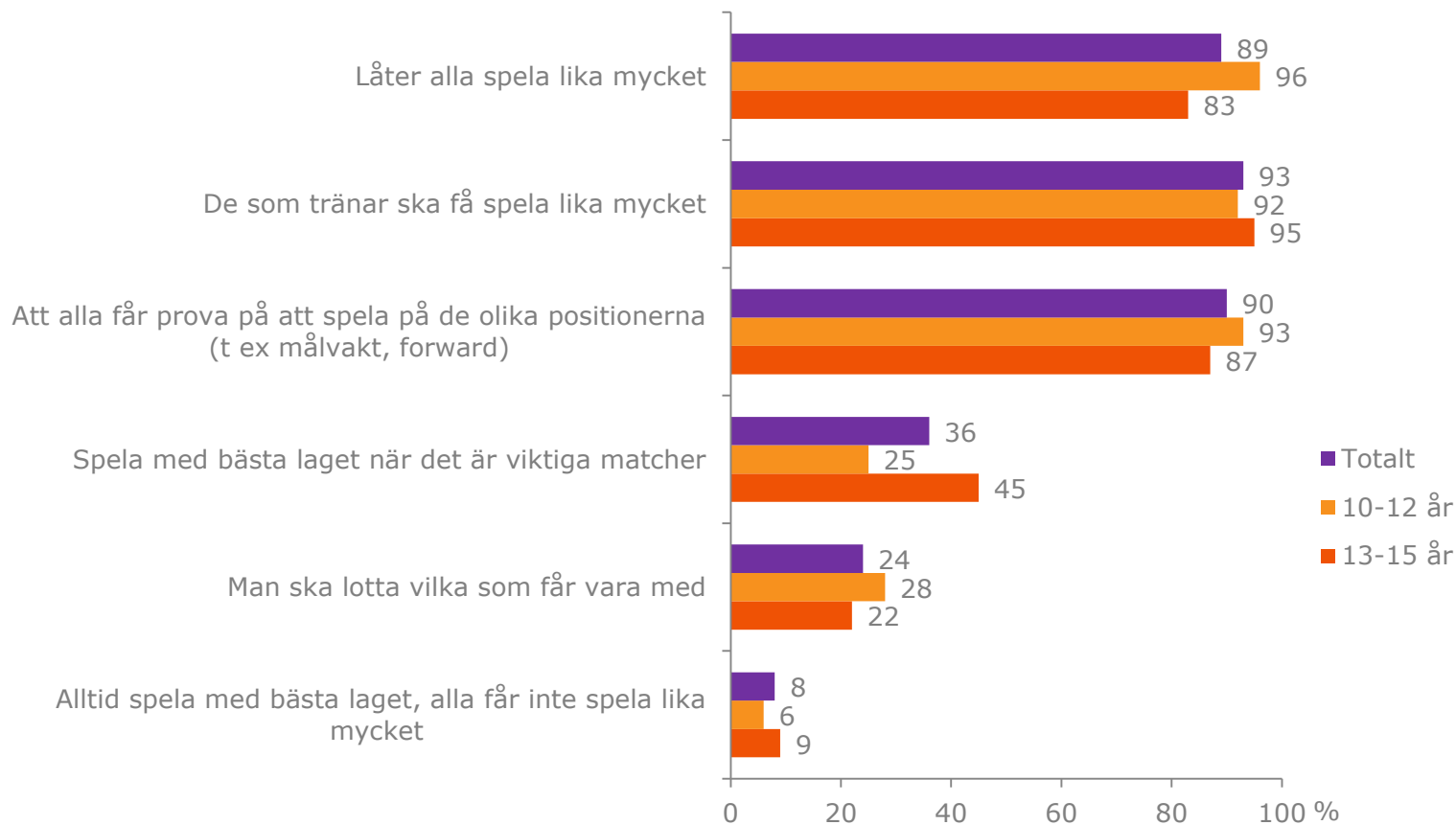

Hur ska en tränare göra under matcher?

Andel som svarat Ja

Fr15. Hur skulle du vilja att en tränare gör under matcher?

Bas: Totalt (351); 10-12 år (198), 13-15 år (153)

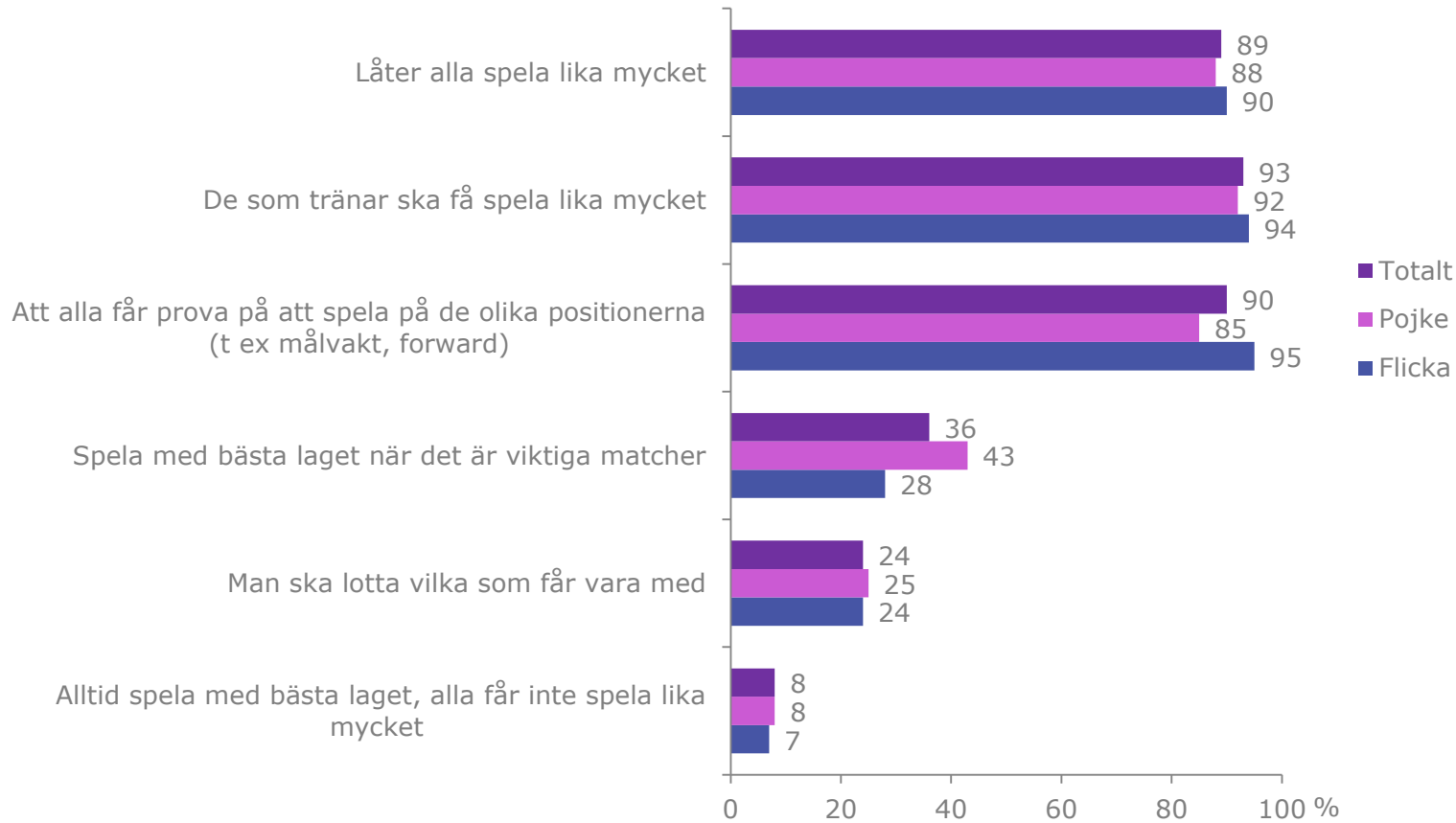

Hur ska en tränare göra under matcher?

Andel som svarat Ja

Fr15. Hur skulle du vilja att en tränare gör under matcher?

Bas: Totalt (351); pojke (203), flicka (148)

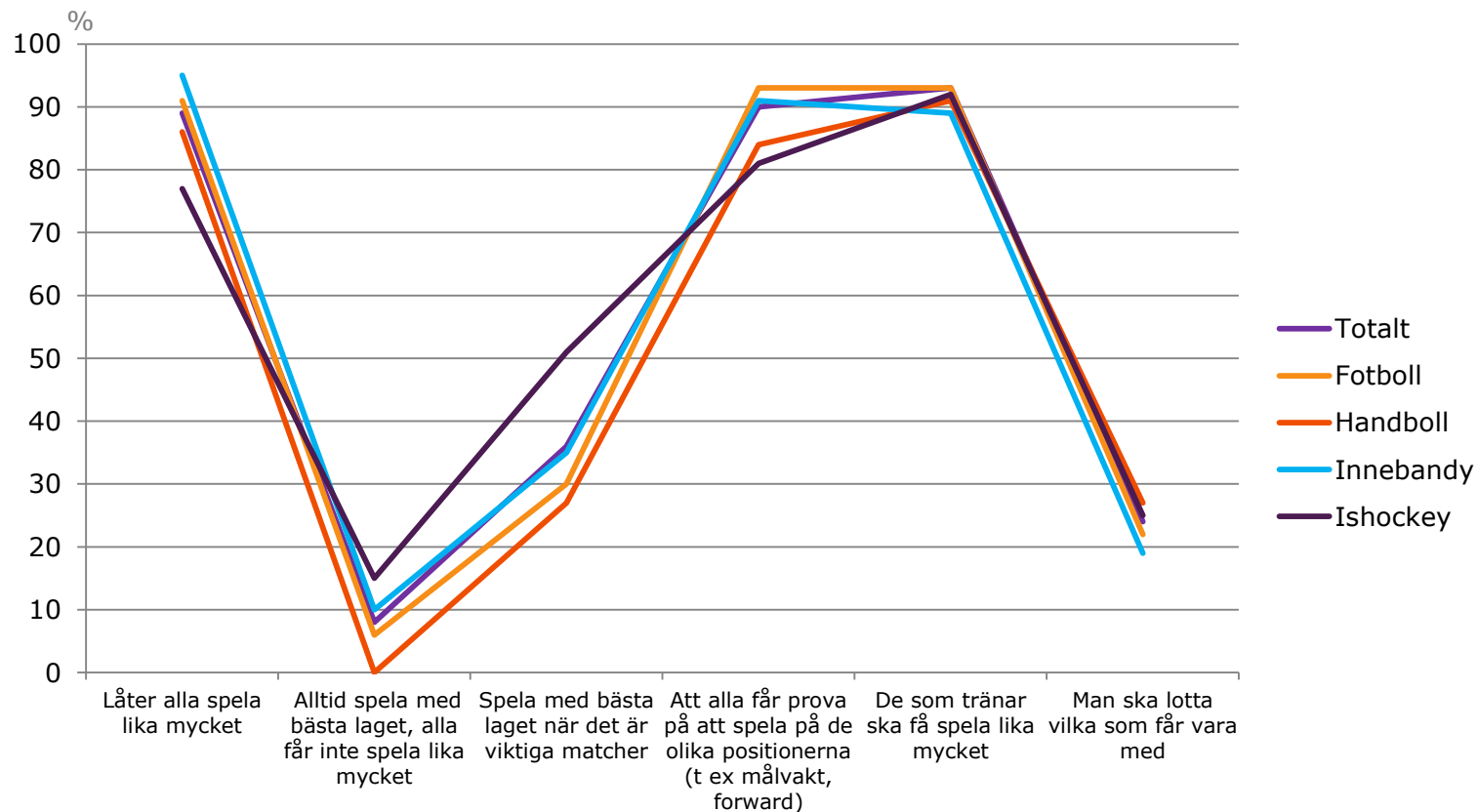

Hur ska en tränare göra under matcher?

Andel som svarat Ja

Fr15. Hur skulle du vilja att en tränare gör under matcher?

Bas: Totalt (351); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (60)

Något annat en tränare ska göra under matcher?

Fr16. Något annat du vill att en tränare gör under matcher?
Exempel på svar (för fullständig redovisning se de öppna svaren)

- **Peppa!**
- **Vara positiv**
- **Stödja hela laget**
- **Inte bara skrika, inte bli arg om man gör misstag**
- **Vara rättvis**
- **Förklara om man gör något fel**

"Tränaren ska peppa spelarna. Alla ska få spela lika mycket."

"Jag vill att en tränare ska ha mer lagsnack och inte bara skrika. Man kan prata med lagom ton när man vill säga något. Man behöver inte höja rösten."

"Uppmuntra alla, och inte bara vissa."

"Vara positiva och uppmuntra de som missar eller gör något fel."

"Peppa en och om man gör något fel så ska dom förklara vad man ska göra."

"Jag tycker att tränaren ska prata med alla i laget, så alla känner sig delaktiga."

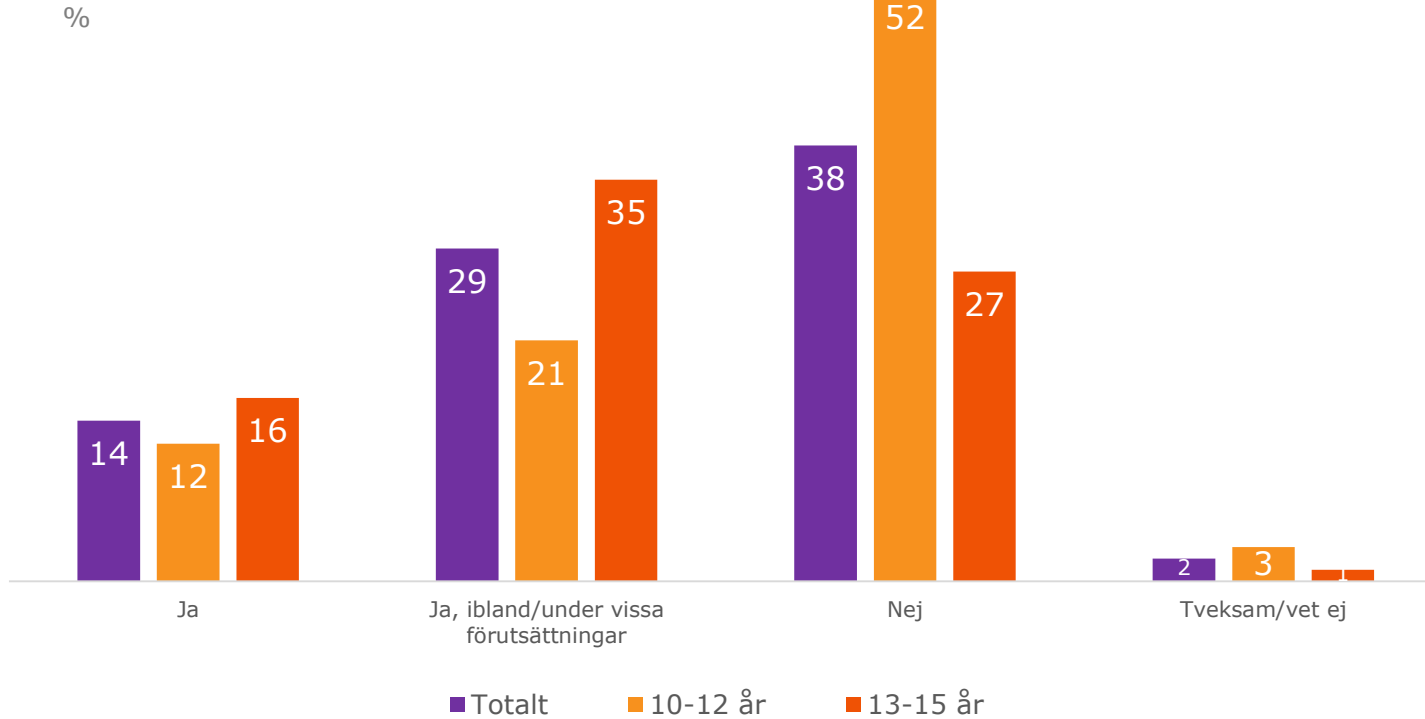
"Stötta dem som inte får spela lika mycket."

"Vara positiv när han coachar, tala om vad man gör för fel, så man kan göra rätt nästa gång."

Attityd till toppning

Fr17. Tycker du att det är OK att toppa lag?

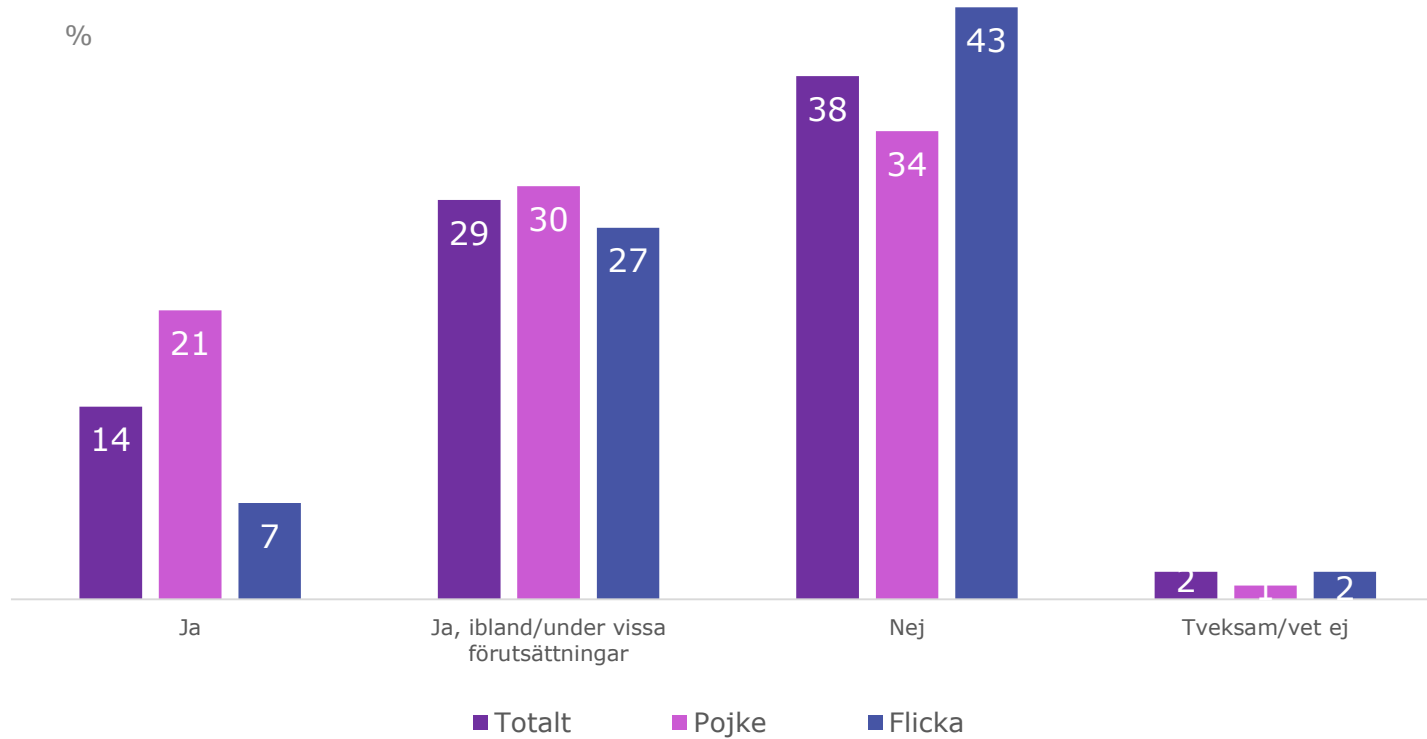
Bas: Totalt (351); 10-12 år (198), 13-15 år (153)

Attityd till toppning

Fr17. Tycker du att det är OK att toppa lag?

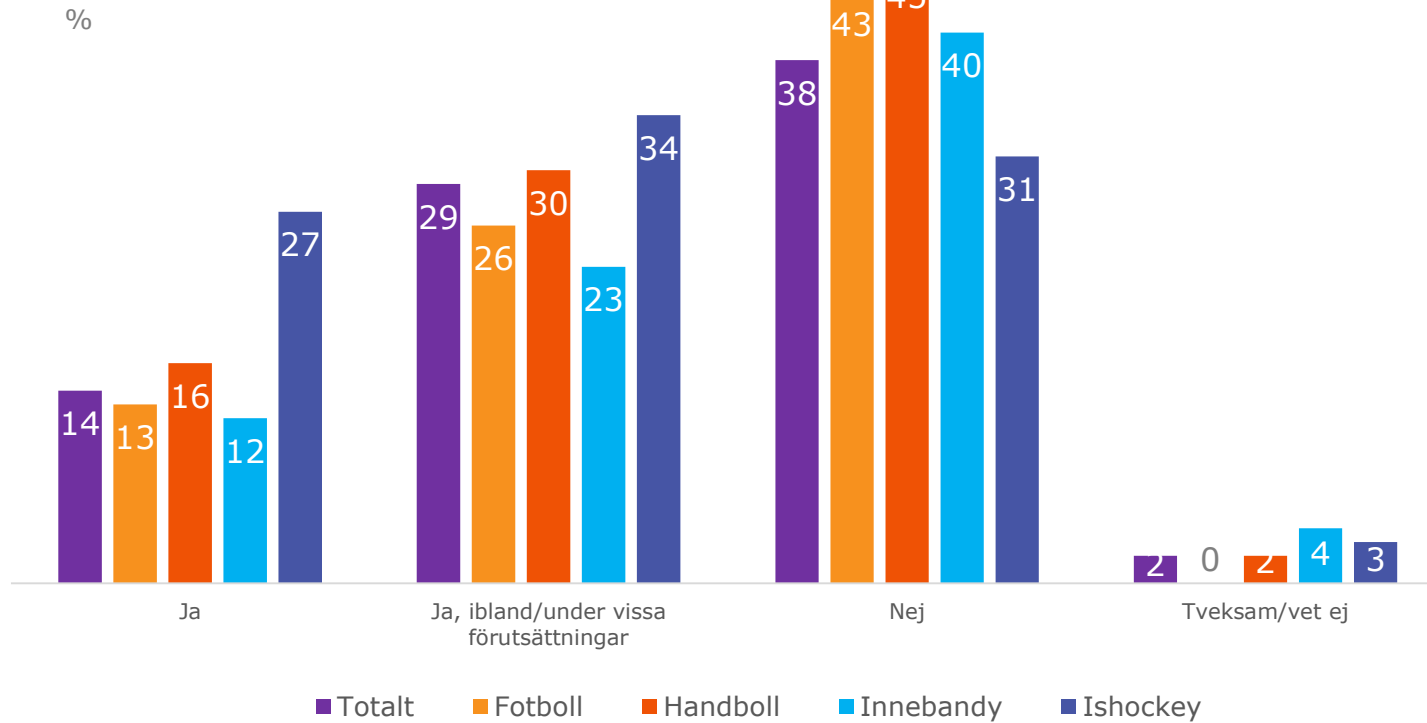
Bas: Totalt (351); pojke (203), flicka (148)

Attityd till toppning

Fr17. Tycker du att det är OK att toppa lag?

Bas: Totalt (351); fotboll (224), handboll (36), innebandy (66), ishockey (30)

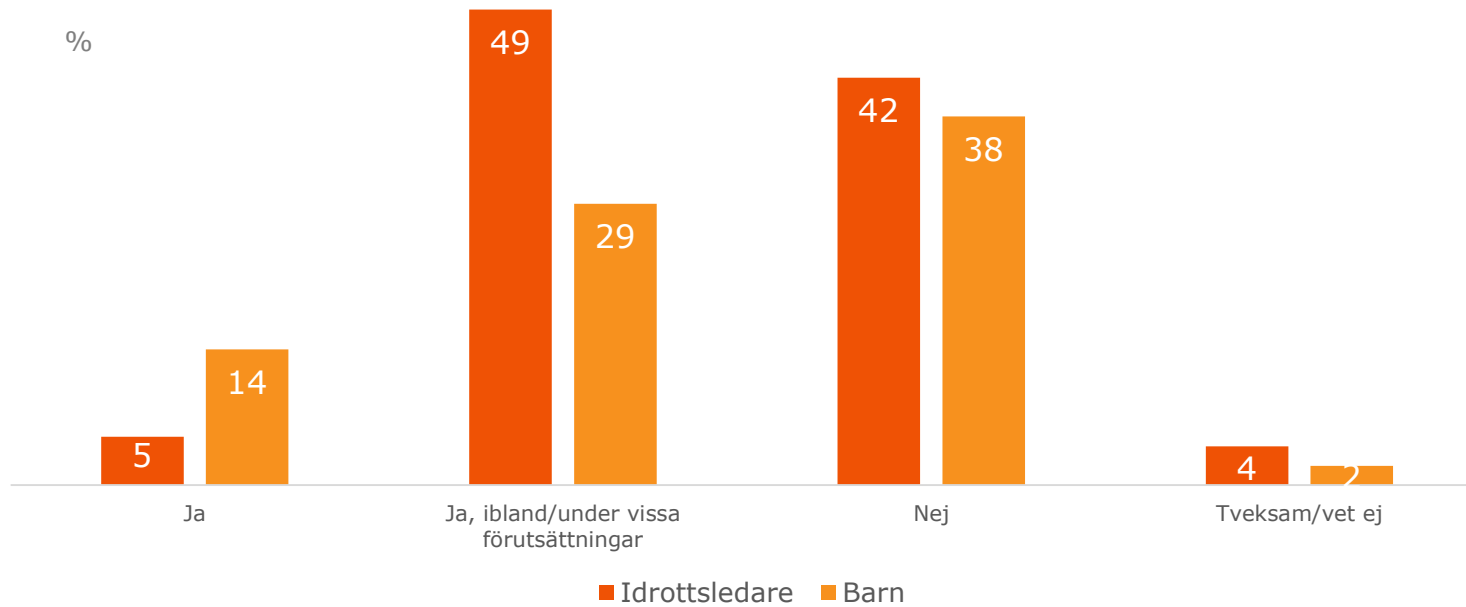

Attityd till toppning

Fr19. Generellt sett, tycker du att det är OK att toppa lag med spelare i åldern 7-15 år?

Fr17. Tycker du att det är OK att toppa lag?

Bas: Samtliga; idrottsledare (640), barn (351)

Sammanfattning - toppning

Fråga	Barn	Idrottsledare
Idrott sysslar med/ledare för	Fotboll, innebandy, handboll, ishockey	Fotboll, innebandy, handboll, ishockey
Har varit med om att tränaren toppat Har toppat laget	Ja: 41 % Nej: 56 % Ja, många gånger: 16 % Ja, några gånger: 14 % Ja, någon gång: 11 %	Ja: 45 % Nej: 51 % Ja, alla/flesta matcher: 3 % Ja, ofta ganska/ofta: 7 % Ja, ibland: 14 % Ja, enstaka tillfällen: 22 %
Hur det kändes för de som inte fick vara med	Tråkigt: 39 % Orättvist: 19 % Dåligt: 14 % Förstår det/någon måste sitta på bänken: 5 % Svårt med exakt rättvisa: 3 %	Förstod och accepterade det: 43 % Förstår att det är svårt med rättvisa: 40 % Tråkigt: 30 % Ledsna/besvikna: 21 %
Varför toppade tränaren laget? Varför toppade du laget?	Laget vill vinna: 46 % Ledaren vill vinna: 41 %	Laget ville vinna: 74 % Ledaren ville vinna: 63 %
Okej att toppa?	Ja: 14 % Ja, ibland/vissa förutsättningar: 29 % Nej: 38 %	Ja: 5 % Ja, ibland/vissa förutsättningar: 49 % Nej: 42 %

Kontaktinformation

Rädda Barnen:

Maria Frisk

maria.frisk@rb.se

Tel: 08- 698 9272

TNS Sifo:

Johan Orbe

johan.orbe@tns-sifo.se

Tel: 08- 507 420 48

Anita Bergsveen

anita.bergsveen@tns-sifo.se

Tel: 08- 507 42 352